

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105004/I/2019/36069387447925764

POSTAVENIE ČĽR V RÁMCI WTO

Diplomová práca

2019

Bc. Phuong Nguyen Thu

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

POSTAVENIE ČĽR V RÁMCI WTO

Diplomová práca

Študijný program: Hospodárska diplomacia
Študijný odbor: Medzinárodné ekonomické vzťahy
Školiace pracovisko: Katedra medzinárodného práva
Vedúci záverečnej práce: JUDr.Ing. Katarína Brocková, LL.M.PhD.

Bratislava 2019

Bc. Phuong Nguyen Thu

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že diplomovú právu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

podpis študenta

POĎAKOVANIE

Touto cestou sa chcem poďakovať mojej vedúcej diplomovej práce JUDr.Ing. Kataríne Brockovej, LL.M.PhD. za hodnotné odborné poradenstvo počas písania diplomovej práce, za jej trpezlivosť a bezhraničnú podporu.

ABSTRAKT

NGUYEN THU, Phuong: *Postavenie ČĽR v rámci WTO* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodného práva. – Vedúci diplomovej práce: JUDr.Ing. Katarína Brocková, LL.M.PhD. – Bratislava: FMV EU, 2019, 67 s.

Cieľom práce je analýza vplyvu súčasnej politiky Číny na jej záväzky v rámci WTO a zo spracovania sekundárnych prameňov vytvoriť ucelený názor na danú problematiku. Diplomová práva je členená na päť hlavných kapitol. Obsahuje 5 grafických interpretácií. Súčasná práca skúma stav Číny pred a 17 rokov potom ako sa stala členom WTO. V druhej časti práce definujeme ciele práce a použitú metodiku skúmania problematiky. Na vytvorenie komplexného obrazu smerovania čínskej politiky je potrebné v tretej časti predstaviť ideológiu prezidenta Si Ťinpinga o socializme s čínskymi prvkami a obsahovo analyzovať prvky strategického plánu „Vyrobené v Číne 2025“. Predmetom skúmania a analýzy štvrtej časti je kritika Číny zo strany vybraných aktérov svetového hospodárstva (USA a EÚ). V tejto časti konkrétne rozoberáme problémové oblasti, pri ktorých vzniká konflikt s pravidlami WTO. Posledná časť predstavuje diskusiu Číny ako rozvojovej krajiny a jej sporných sľuboch. V závere uvedieme nadobudnuté výsledky analýzy.

Kľúčové slová: Svetová obchodná organizácia (WTO), ČĽR, Vyrobené v Číne 2025, USA, EÚ, socializmus s čínskymi prvkami, transfer technológií

ABSTRACT

NGUYEN THU, Phuong: *The position of People's Republic of China within the WTO*. University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relation; Department of International Law. – Supervisor: JUDr.Ing. Katarína Brocková, LL.M.PhD. – Bratislava: FMV EU, 2019, 67 p.

The aim of thesis is to analyze the impact of the current policies of China on the country's WTO obligations and from processing the secondary research data to create a comprehensive view of the research problem. Master's thesis is divided into five main chapters. It contains 5 graphic animations. The first part of the work examines China's situation before accessing the WTO and 17 years after being a WTO member. The second part defines the objectives and goals of the work and the methodology used to assess the research problem. To create a comprehensive picture of the direction of Chinese politics, it is necessary in the third part to introduce the ideology of President Xi Jinping on socialism with Chinese characteristics and analyze the fundamentals of the strategic plan "Made in China 2025". The subject of research and analysis of the forth part is criticism of selected actors of the world economy (USA and EU). In this section, we are specifically discussing problematic areas causing conflicts with WTO rules. The last part presents a discussion on the China's status of the developing country and its controversial promises. At the end we will present the results of the analysis.

Key words: World Trade Organization, PRC, Made in China 2025, USA, EU, Socialism with Chinese characteristics, Technology transfer

OBSAH

ZOZNÁM SKRATIEK	8
Úvod	9
1 Súčasný stav skúmanej problematiky	11
1.1. Pristúpenie ČĽR do WTO	11
1.2. Čínske hospodárstvo po 17 rokoch vo WTO	13
2 Cieľ a metodika práce	19
3 Výsledky práce	21
3.1. Ideológia prezidenta Si Ťin-pchinga o socializme s čínskymi prvkami v Novej ére ČĽR... 21	
3.2. „Vyrobené v Číne 2025“ (<i>Made in China 2025</i>)	24
3.2.1. Ciele MIC 2025	27
3.2.2. Naplnenie MIC 2025.....	30
3.2.3. Reakcia sveta na MIC 2025	32
3.2.4. Výročné parlamentárne zasadnutie 2019 (两会, 2 Sessions)	35
4 Kritika ČĽR zo strany členských štátov WTO (pozícia USA a EÚ)	37
4.1. Transfer technológií	39
4.2. Domáce inovácie a ochrana duševného vlastníctva	41
4.3. Bezpečná a riadená politika informačných a komunikačných technológií	42
4.4. Investičné obmedzenia a otvorenosť čínskeho trhu	44
4.5. Štátne podniky a štátne dotácie	47
4.6. Nadmerná kapacita výroby a dumping	48
5 Diskusia.....	52
5.1. Status rozvojovej krajiny	52
5.2. Čínske sľuby a činy	55
Záver	59
Použitá literatúra	62

ZOZNÁM SKRATIEK

BRI	Iniciatíva Pás a cesta
CBRC	Čínska regulačná komisia pre bankovníctvo
CFAC	Ústredná konferencia strany o zahraničných záležitostiach krajiny
CIIE	Medzinárodná veľtrh importu do ČĽR
ČĽR	Čínska ľudová republika
DSB	Orgán na urovnávanie sporov
EU	Európska únia
FTZ	Zóna voľného obchodu
FYP	Päťročný plán
GATT	Všeobecná dohoda o clách a obchode
I40	Industrializácia 4.0
IKT	Informačné a komunikačné technológie
MIC2025	Vyrobené v Číne 2025
NPC	Národný ľudový kongres
PDV	Práva duševného vlastníctva
SOE	Štátne podniky
TRIPS	Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva
USA	Spojené štáty americké
USTR	Kancelária amerických zástupcov obchodu
WTO	Svetová obchodná organizácia
XJ	Si Ťin-pching

Úvod

Tradičná hodvábná cesta, čierny čaj, keramika, hodváb, či Huawei, tieto slovné spojenia majú jedno spoločné a to, že pochádzajú z Číny(中国, v preklade „*Ríša stredú*“). Čína je krajina s veľmi dlhou a bohatou históriou. Už v roku 130 p.n.l. za vlády dynastie Han obchodovala krajina so západom prostredníctvom sieti obchodných trás siahajúcich z Ríše stredú cez Blízky východ až do Európy.¹ Podľa údajov Svetového ekonomického fóra či britského ekonóma Angusa Maddisona bola Čína v 19. storočí najväčšou ekonomikou sveta až po koniec druhej Ópiovej vojny (1856-1860), kedy kleslo jej HDP na polovicu.² Krajina prešla rôznymi zmenami vlád, režimov, čo sa následne odzrkadlilo na jej otvorenosti voči svetu a hospodárstve. Spoločnosť PwC vo svojej štúdii prognózuje Číne do roku 2050 dosiahnutie prvenstva vo svetovom hospodárstve.³ V súčasnosti je Čína historicky najviac otvorená svetu, čomu prispelo aj členstvo vo Svetovej obchodnej organizácii (ďalej len „WTO“), avšak v dobe novej prichádzajúcej industriálnej vlny technológií, USA sa ohradzuje unilateralizmom a protekcionizmom, zatiaľ čo WTO nedisponuje žiadnymi efektívnymi nástrojmi na riadenie svojej základnej podstaty.

Primárnym cieľom diplomovej práce je analyzovať vplyv súčasnej politiky Číny na záväzky krajiny vo WTO. Z rozsiahleho množstva zdrojov sa prostredníctvom obsahovej analýzy odborných názorov a štúdií o prijatých nariadeniach, politikách a strategických krokoch Číny pokúsime syntézou vytvoriť jasný obraz problematiky, pokúsime sa bližšie definovať skutočné ciele a snahy súčasnej 2. najväčšej ekonomiky sveta, porovnať jej rétoriku s činmi a zo syntézy informácií vytvoriť ucelený názor na problematiku.

Problematiku je potrebnú riešiť vzhľadom na narastajúcu prítomnosť a moc samotnej Číny vo svetovom hospodárstve, zatiaľ čo na Slovensku čelíme nedostatku podrobných analýz o danej problematike.

V predkladanej práci štruktúrovanej do piatich častí sa snažíme analyzovať dôsledky čínskej politiky, správanie Číny na globálnej scéne, príspevok Číny vo svetovom hospodárstve a reakciu vybraných aktérov svetového hospodárstva (USA a EÚ). Dopady

¹ HISTORY.COM:Slik Road.[elektronické zdroje]. (21.8.2018). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.history.com/topics/ancient-middle-east/silk-road>

² MADDISON,Angus: *Contours of the World Economy I- 2030AD*.2007.379 s. Oxford University Press. ISBN: 978-0199227204

³ PwC: *The long view: How will the global economic order change by 2050?* .[elektronické zdroje]. (2.2017). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/world-2050/assets/pwc-the-world-in-2050-full-report-feb-2017.pdf>

správania sa členských štátov WTO následne ovplyvňujú samotnú podstatu WTO a jej funkčnosť. Prvá časť práce sa venuje prehľadu stavu Číny pred a 17 rokov potom ako sa stala členom WTO. Druhá časť definuje ciele práce a použitú metodiku skúmania problematiky. Na vytvorenie komplexného obrazu smerovania čínskej politiky je potrebné v tretej časti predstaviť ideológiu prezidenta Si Ťinpching o socializme s čínskymi prvkami. Štvrtá kapitola obsahovo analyzuje prvky strategického plánu „Vyrobené v Číne 2025“. Predmetom skúmania a analýzy piatej časti je kritika Číny zo strany vybraných aktérov svetového hospodárstva (USA a EÚ). V tejto časti konkrétne rozoberáme problémové oblasti, pri ktorých vzniká konflikt s pravidlami WTO. Posledná časť predstavuje diskusiu o Číne ako rozvojovej krajine a jej sporných sľuboch. V závere uvedieme nadobudnuté výsledky analýzy.

Vzhľadom na komplexnosť a aktuálnosť problematiky chceme zdôrazniť, že v práci sa zaoberáme iba určitými čiastkovými aspektami problematiky a neponúkame úplnú analýzu, práca je iba jedným z pohľadov na danú problematiku.

1 Súčasný stav skúmanej problematiky

1.1. Pristúpenie ČĽR do WTO

Čína bola jednou z 23 signatárskych štátov *Všeobecnej dohody o clách a obchode*⁴ (ďalej len „GATT“), ktorá nadobudla platnosť v roku 1948⁵. Rok na to (1949) v krajine prebehla revolúcia, kedy sa k moci dostala *Komunistická strana Číny* (ďalej len „KSČ“) pod vedením *Mao Ce-tunga* (毛泽东) a z Číny sa stala *Čínska ľudová republika* (ďalej len „ČĽR“)⁶. Vtedajšia exilová vláda na Taiwane následne vyhlásila odstúpenie Číny od dohody GATT s tým, že vláda ČĽR nikdy oficiálne neuznala toto vyhlásenie za právoplatné na rozdiel od zvyšných signatárskych štátov⁷.

V decembri 1978 boli odštartované čínske ekonomické reformy (改革开放, v preklade: „reformovať a otvárať sa“) Teng – Siaopchinga (邓小平)⁸, ktoré viedli k transformácii ekonomiky krajiny. Tieto reformy predstavovali súbor politík KSČ, ktoré boli súčasťou systému „socializmu s čínskymi prvkami“ (中国特色社会主义, v preklade: čínske prvky socializmu)⁹. V zmysle hospodárskeho otvárania sa svetu a transformácie domácej ekonomiky na viac trhovo-orientovanú, vláda v Pekingu v roku 1986 prejavila záujem obnoviť svoj štatút zmluvnej strany GATT a o rok neskôr (1987) následne začali rokovania o pristúpení.¹⁰ Okrem ekonomických reforiem Číny, motivácia krajiny pristúpiť do WTO pramenila v (1) benefite odstránenia nespravodlivej diskriminácie na medzinárodnom trhu; (2) fakte, že novoundustrializované krajiny zvyčajne profitujú viac z globalizácie ako bežné rozvojové krajiny vzhľadom na ich lepšiu integráciu vo svetovej ekonomike; (3) ako člen

⁴ predchodca *Svetovej obchodnej organizácie*

⁵ WTO NEWS: *WTO successfully concludes negotiations on China's entry*. [elektronické zdroje]. (No.243).2001. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/news_e/pres01_e/pr243_e.htm

⁶ ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA: *Chinese Civil War(1945–1949)*. [elektronické zdroje]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/event/Chinese-Civil-War#ref338891>

⁷ Valné zhromaždenie OSN až v roku 1971 prijalo rezolúciu uznávajúcu vládu ČĽR za jediné legítimnú vládu Číny.

⁸ BBC Inside China's ruling party: *Deng Xiaoping*. [elektronické zdroje]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/asia_pac/02/china_party_congress/china_ruling_party/key_people_events/html/deng_xiaoping.stm

⁹ DENG Xiaoping: *Building a socialism with a specifically chinese character*. vyňaté z rozhovoru s japonskou delegáciou na 2. zasadnutí Rady sino-japonských mimovládnych osôb. 1984.[elektronické zdroje]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <http://en.people.cn/dengxp/vol3/text/c1220.html>

¹⁰ WTO NEWS: *WTO successfully concludes negotiations on China's entry* (No.243).[elektronické zdroje].(2001). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/news_e/pres01_e/pr243_e.htm

WTO je krajina schopná ovplyvňovať multilaterálne rokovania, ktoré neskôr vplývajú na riadenie svetového obchodu, či (4) status krajiny s režimom najvyšších výhod ¹¹.

Prístupovým procesom sa zaoberala pracovná skupina týkajúcej sa pristúpenia Číny do WTO, zastupujúca členské štáty. Pracovná skupina bola založená ešte za čias, kedy existovala iba dohoda GATT, preto sa pôvodne zaoberala len obchodným režimom s tovarmi.¹² V roku 1995 vzniklo WTO a teda pracovná skupina rozšírila oblasti rokovania o obchod so službami, nové pravidlá netarifných opatrení či pravidlá týkajúce sa práv duševného vlastníctva. Rokovania o pristúpení Číny do WTO zahrňovali tri základné hľadiská¹³:

- poskytnutie informácií, týkajúcich sa obchodného režimu krajiny pracovnej skupine, so záväzkom pravidelne v priebehu 15 rokov aktualizovať zmeny obchodného režimu
- každý zainteresovaný člen WTO má nárok si bilaterálne vyrokovať s Čínou záväzky a ústupky týkajúce sa vstupu na trh s tovarmi a službami (napr.: clá vzťahujúce sa na priemyselné či poľnohospodárske produkty, záväzok Číny otvoriť svoj trh zahraničným dodávateľom služieb). Záväzky a ústupky, ktoré najviac liberalizovali obchod boli neskôr zjednotené do programu tovarov a služieb Číny a vzťahovali sa na všetky členské štáty WTO.
- multilaterálne rokovania s pracovnou skupinou o pravidlách riadiacich obchod s Čínou. Konečné záväzky boli ukotvené v Protokole o pristúpení Číny a zahrnuté v správe pracovnej skupiny zaoberajúcej sa vstupom Číny do WTO.

Čínsky podiel vo svetovom obchode bol najväčším spomedzi rozvojových krajín, preto je jej pristúpenie do WTO logickým krokom a nepochybne historickým posunom pre samotnú WTO, avšak jednou z krajín, ktoré mali výrazný záujem na pristúpení Číny do WTO boli práve Spojené štáty americké (ďalej len „USA“). Počas administratívy 42. prezidenta USA, Billa Clintona, predstavovala Čína jednu z najrýchlejšie rastúcich trhov pre USA. Tovar a služby, ktoré USA importovali z Číny sa takmer zdvojnásobili (z USD 51.5 mld. na USD

¹¹ DAS,Dilip K.: *China's accession to the World Trade Organization:issues and implications*(EA01-1).[elektronické zdroje]. (2001).Asian Pacific Press. ISBN: 0731536711.s.3. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://core.ac.uk/download/pdf/156615500.pdf>.

¹² WTO NEWS: *WTO successfully concludes negotiations on China's entry*. [elektronické zdroje]. (No.243).2001. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/news_e/pres01_e/pr243_e.htm

¹³ tamtiež

102 mld.) za obdobie 1996-2001¹⁴ a preto odstránenie ciel by malo pozitívny vplyv na sino-americký obchod a zároveň by sa zlepšili podmienky pre americké spoločnosti so záujmom vstúpiť na čínsky trh. Dosiahnutie konsenzu o prístupovom protokole ČĽR trvalo 14 rokov. Členstvo Číny (143. člen WTO) bolo oficiálne schválené členmi WTO 10.novembra 2001 na štvrtej ministerskej konferencii WTO v Dauhe, Katare. Dohoda o podmienkach prístupu Číny do WTO podpísala Čína o deň na to (11.11.2001).¹⁵

1.2. Čínske hospodárstvo po 17 rokoch vo WTO

Najnovšia Biela kniha informačnej kancelárie Štátnej Rady ČĽR s názvom „Čína a WTO“ (2018) hodnotila čínsku kontribúciu do svetového hospodárstva po sedemnástich rokoch členstva vo WTO.¹⁶ Krajina v bielej knihe uvádza, že „dôkladne splňa svoje záväzky v rámci WTO, ktoré sú silne prepojené s globálnym hospodárstvom, zatiaľ čo podáva neustále výsledky, ktoré predstavujú prínos pre všetkých...“. Explicitne sa v Bielej knihe uvádza, že „...Reformou svojho socialistického trhového hospodárstva, uľahčením prístupu na trh s tovarom a službami, posilnením ochrany práv duševného vlastníctva, ako aj zlepšením transparentnosti obchodnej politiky. ČĽR dôsledne dodržiavala svoje záväzky v rámci WTO s cieľom posilniť konkurencieschopnosť krajiny v čase neistôt svetového hospodárstva...“ či „...Čína od roku 2002 tvorí približne 30% celosvetového hospodárskeho rastu, čím sa krajina stala hlavným hnacím motorom globálneho hospodárskej obnovy a napredovania...“ „...S Iniciatívou Pás a cesta (ďalej len „BRI“) a hostovaním výročného veľtrhu medzinárodného importu do Číny (ďalej len „CIIE“) je krajina pevne odhodlaná prispieť do multilaterálneho obchodného systému, uľahčiť prístup na svoj domáci trh a budovať širokú platformu spoločných záujmov...“¹⁷.

Pri plnení svojich záväzkov v rámci WTO ústredná vláda upravila viac ako 2 300 národných zákonov a nariadení, lokálne vlády pozmenili alebo zrušili 190 000 miestnych zákonov a nariadení na zlepšenie politickej transparentnosti a dodržiavanie pravidiel WTO. Číne sa podarilo splniť svoje záväzky k obchodu so službami otvorením svojich trhov a

¹⁴U.S. CENSUS BUREAU: *Trade in Goods with China*. [elektronické zdroje]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.census.gov/foreign-trade/balance/c5700.html#2001>

¹⁵PERMANENT MISSION OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA TO THE UNITED NATIONS OFFICE AT GENEVA AND OTHER INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN SWITZERL: *China becoms WTO member*.2001.[elektronické zdroje]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na internete: <http://www.china-un.ch/eng/qtzz/wto/t85612.htm>

¹⁶CHINA'S STATE COUNCIL INFORMATION OFFICE: *China and the World Trade Organization*.2018. ISBN:978-7-119-11536-8.[elektronické zdroje]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na : http://english.gov.cn/archive/white_paper/2018/06/28/content_281476201898696.htm

¹⁷ tamtiež

znížením investičných obmedzení. Krajina tiež posilnila ochranu práv duševného vlastníctva zriadením súdov pre práva duševného vlastníctva v Pekingu, Šanghaji a Kantone a osobitných justičných orgánov na 15 odvolacích súdoch. Čína prehlasuje, že je pevným zástancom multilaterálneho obchodného systému a podnikla konkrétne kroky na podporu svojej integrity. Zabezpečila účinné fungovanie mechanizmu urovnávania sporov v rámci WTO a riadne riešila obchodné spory s ostatnými členmi. Aktívne sa zúčastňuje na preskúmaní obchodnej politiky, vyzýva WTO, aby sa viac zaoberala problémami rozvojových členských krajín. Od roku 2002 sa podiel Číny na raste svetového hospodárstva v priemere priblížil k 30%. Krajina je hlavný obchodný partner viac ako 120 krajín. BRI je najnovším deklarovaným úsilím Číny prispieť k vývoju svetového hospodárstva. Čína po prvý raz zaviedla medzinárodný Import Expo veľtrh v novembri 2018 v Šanghaji s cieľom kúpiť viac tovaru zo sveta a zvýšiť spotrebu domáceho obyvateľstva. Expo by tiež malo zjednodušiť prístup na rýchlo sa rozvíjajúci domáci trh krajiny. V časoch, kedy narastá unilateralizmus a protekcionizmus, Čína zreteľne prehlasuje jej opačné smerovanie. Čína je ochotná spolupracovať so svojimi obchodnými partnermi, aby sa globalizácia stala otvorenejšou a viac inkluzívnou.¹⁸

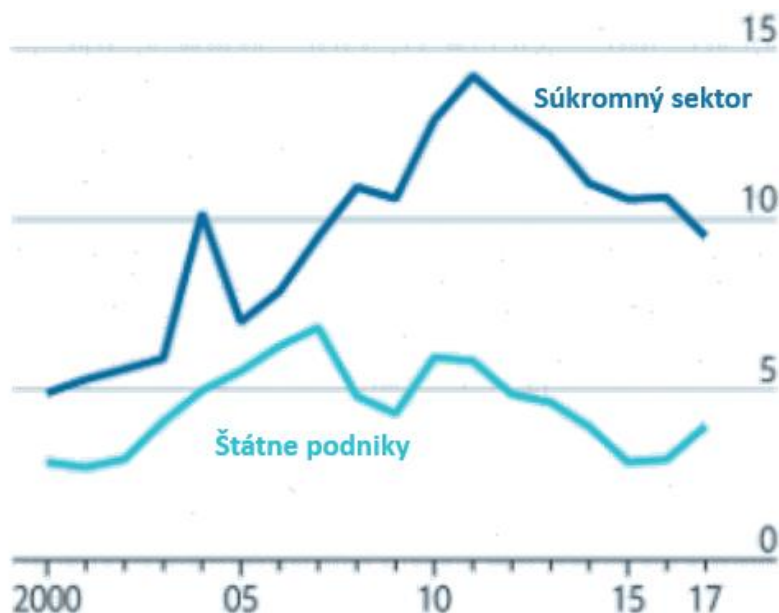
Nepopierateľným faktom je, že krajina prešla obrovskými zmenami od čias post-Maovej éry. Čína počas 17 rokov dosiahla nevídaný ekonomický rast, podarilo sa jej predbehnúť svetové ekonomiky ako sú Spojené Kráľovstvo, Nemecko či Japonsko a vypracovať sa na 2. najväčšiu ekonomiku sveta podľa nominálneho HDP. Štruktúra ekonomiky sa od konca minulého storočia pretransformovala a vytvoril sa obrovský súkromný sektor, ktorý sa stál nevyhnutný pre úspech Číny. Zamestnanosť v štátnych podnikoch v deväťdesiatych rokoch prudko klesla, keď vláda zatvorila tisíce stratových spoločností a tým sa vytvoril priestor pre súkromný sektor. V súčasnosti používajú odborníci špecifický výraz „56789“ na vyjadrenie vplyvu súkromného sektora - 50% daňových príjmov, 60% HDP, 70% inovácií, 80% pracovných miest a 90% podnikov – nepochybne je súkromný sektor dôležitou súčasťou čínskej ekonomiky¹⁹. Nahliadnuc na veľkosť čínskeho

¹⁸ CHINA'S STATE COUNCIL INFORMATION OFFICE: *China and the World Trade Organization*. 2018. ISBN:978-7-119-11536-8 .[elektronické zdroje]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: http://english.gov.cn/archive/white_paper/2018/06/28/content_281476201898696.htm

¹⁹ WANG,Xiangwei:*China must take urgent action to push its private sector past a crisis of confidence*. [elektronické zdroje]. (15.9.2018). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/week-asia/opinion/article/2164204/china-must-take-urgent-action-push-its-private-sector-past-crisis>

trhu, krajina má stále vyše 150 000 štátnych podnikov, ktoré disponujú preferenčným prístupom k bankám. Ich celkový podiel na dlhu podnikov predstavuje 70%.²⁰

Obrázok 1: Vynos z aktív priemyselných spoločností Číny, (%)

Zdroj: samostatne spracované podľa údajov Národného štatistického úradu PRC (<http://www.stats.gov.cn/english/Statisticaldata/AnnualData/>)

Pred dvomi desaťročiami sa predpokladalo, že Čína časom úplne sprístupní svoj trh a súkromný sektor bude zohrávať väčšiu úlohu v hospodárstve. Namiesto toho štát od nástupu súčasného autokratického prezidenta (2013) sprísnil svoju kontrolu a pôsobenie. Vo viacerých odvetviach sa vláda usiluje o dosiahnutie „absolútnej kontroly“ prostredníctvom obmedzovania konkurencie a vstupu novým hráčom na trh.²¹ Takáto politika môže mať negatívny vplyv na jej ekonomiku, ak sa snaží o dosiahnutie väčšej produktivity hospodárstva vzhľadom na fakt, že štátne podniky sú ďaleko menej efektívne ako tie súkromné s návratnosťou nižšou ako polovica v porovnaní so súkromnými. Sťažnosti na politiku „guojin mintui“ (国进民退, v preklade „*napredovanie štátu, ústup súkromného sektora*“) sa objavili pred desiatimi rokmi, keď vláda dotovala štátne firmy financiami na

²⁰ THE ECONOMIST: *China's state enterprises are not retreating but advancing*. [elektronické zdroje]. (20.07.2017). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.economist.com/leaders/2017/07/20/chinas-state-enterprises-are-not-retreating-but-advancing>

²¹ GAN, Nectar: *Xi Jinping Thought – the Communist Party's tighter grip on China in 16 characters*. [elektronické zdroje]. (25.10.2017). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/news/china/policies-politics/article/2116836/xi-jinping-thought-communist-party-tighter-grip-china>

nakopnutie ekonomiky počas globálnej krízy²². Slovo „Ústup“ môže vyznieť vážnejšie než je skutočnosť, ale nie je pochýb o tom, že súkromný sektor prestal napredovať²³. Podiel vládnych firiem na nových bankových úveroch vzrástol z 30% na 70%. Silný súkromný sektor bol potlačený s novým stagnujúcim podielom na produkcii a firmy museli zakomponovať stranícky oddiel do firemnej štruktúry, čím ma vládnuca strana vedomie o dôležitých rozhodnutiach, prijímaní zamestnancov či investíciách v firmách.²⁴

Krajina v rámci WTO tiež čelila sťažnostiam zo strán členských štátov, najmä USA a EÚ. Členské štáty do dnes majú problém so statusom (ne)trhovej ekonomiky Číny, štátom riadeným merkantilistickým prístupom ekonomiky, nepriamymi štátnymi subvenciami a podporami, ktoré napomáhajú domácim spoločnostiam, nadmernou kapacitou výroby či nútený presun technológií. Tieto oblasti poukazujú na nie úplne dokonalé pôsobenie Číny vo WTO ako to popisuje biela kniha.²⁵

Tabuľka 1 - Žaloby podávané vo WTO podľa krajiny

Čína	ako žalujúci— 20 prípadov	ako odporca — 43 prípadov	ako tretia strana— 168 prípadov
------	------------------------------	---------------------------	------------------------------------

Zdroj: samostatne spracované podľa údajov WTO databáza

(https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_by_country_e.htm)

Čína v súčasnej dobe okrem obchodnej vojny so svojim najväčším a najdôležitejším obchodným partnerom, USA, čelí aj najslabšiemu hospodárskemu rastu za posledných 28 rokov, za rok 2018 predstavuje hospodársky rast krajiny iba 6.6%²⁶. Čínska vláda registruje pomalší ekonomický rast a označila ho za „nové normálne“ s deklarovaním potreby prijatia nového modelu rastu, ktorý bude menej založený na fixných investíciách a exporte, viac na spotrebe obyvateľstva, službách a inováciách. Ústredná vláda a štátna rada okrem päť-ročných plánov konkretizuje svoje plány iniciatívami a programami (*Made in China 2025*,

²² SCHOTT'S VOCAB: Guo Jin Min Tui.[elektronické zdroje]. The New York Times. (26.3.2009). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://schott.blogs.nytimes.com/2009/03/26/guo-jin-min-tui/>

²³ THE ECONOMIST: *The story of china's economy as told through the world's biggest building*. [elektronické zdroje]. The New York Times. (23.2.2019). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.economist.com/essay/2019/02/23/the-story-of-chinas-economy-as-told-through-the-worlds-biggest-building>

²⁴ THE ECONOMIST: *China's state enterprises are not retreating but advancing*. [elektronické zdroje]. (20.07.2017). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.economist.com/leaders/2017/07/20/chinas-state-enterprises-are-not-retreating-but-advancing>

²⁵ WTO: *Trade policy review-China*. [elektronické zdroje]. (06.06.2018). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s375_e.pdf

²⁶ TAN, Huileng: *China's economy grew 6.6% in 2018, the lowest pace in 28 years*. [elektronické zdroje]. (21.1.2019). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.cnbc.com/2019/01/21/china-2018-gdp-china-reports-economic-growth-for-fourth-quarter-year.html>

Strategic Emerging Industries). Jednou z foriem nového modelu rastu je špecializácia odvetví, ktoré tvoria pridanú hodnotu produktov (inteligentné technológie, autonómne vozidlá,...), napomôcť im sa rozvíjať, aby mohli neskôr konkurovať na svetových trhoch.²⁷ Dá sa očakávať, že pomoc pre vybrané odvetvia sa nezaobíde bez štátnych zásahov a asistencie, čo môže byť v rozpore s férovou konkurenciou na trhu a teda s pravidlami WTO. Nesúlad tvrdení zo strany Číny a zvyšných členských štátov nám práve tvorí priestor na skúmanie problematiky v dobe, kedy informačné technológie predstavujú budúcnosť, budú ovplyvňovať a tvarovať svetové hospodárstvo.

1.3.Odborný pohľad na súčasný stav skúmanej problematiky

Vyhlasenia Číny k svojim výsledkom a podporné názory nie sú poskytované verejnosti len v Bielej knihe o ČĽR vo WTO, ale aj samotné čínske médiá či akademici zastávajú rovnaký pohľad. Čína už nie je len producentom vyrobeného tovaru, čoraz viac je spájaná s inováciami vzhľadom na rastúci podiel domácich spoločností konkurujúcich na domácom či zahraničnom trhu.²⁸

Mnohé západné Think-tanky (European Institute for Asian Studies, MERICS, Asian Society, CATO Institute,...) už dávnejšie písali o smerovaní a snahe čínskej vlády vybudovať z informačných a komunikačných technológií (IKT) kľúčový priemysel, ktorý umožní Číne prejsť z ekonomiky založenej na výrobe tovarov k znalostnej ekonomike a samotné technológie vedia ovplyvniť takmer každý aspekt čínskej ekonomiky a spoločnosti. Preto už v roku 2004 Čína zaradila „informatizáciu“ do národnej stratégie pokrývajúcu všetky oblasti modernizácie Číny. Najnovšia správa Roberta D. Atkinsona z nadácie informačných technológií & inovácií poskytuje 36 indikátorov, že Čína úspešne inovuje.²⁹ Krajina vložila srdce aj dušu do inovovania na dosiahnutie svetového prvenstva, podľa slov prezidenta Si Ťinpinga „majstrom vlastných technológií“.³⁰

²⁷ HUANG,Xianhai-YANG,Gaoju-LU,Jing: Study of China's International Specialization Status in Advanced Technology Industry: A Case Study of Zhejiang Pinghu Opto-mechatronics Industry Cluster.[elektronické zdroje]. Journal of International Commerce and Economics. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na:

https://www.usitc.gov/publications/332/journals/03_huangyanglu_studyofadvancedtechnology.pdf

²⁸ ATKINSON, Robert D.: *ICT Innovation policy in China: a Review*. [elektronické zdroje]. ITIF.(2014). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <http://www2.itif.org/2014-china-ict.pdf>

²⁹ tamtiež

³⁰ ATKINSON, Robert D.: *China's Strategy For Global Technology Dominance By Any Means Necessary*. [elektronické zdroje]. Forbes. (12.11.2015). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/realspin/2015/11/12/chinas-strategy-for-global-technology-dominance-by-any-means-necessary/#d4d9544562a5>

Profesor Thomas Christiansen z Maastrichtskej univerzity uvádza, že z ekonomického a obchodného hľadiska sú najväčšie obavy EÚ z ČLR a čínskych investícií v oblasti práv duševného vlastníctva. Zo strany ČLR zas profesor poukazuje na obavy z prítomnosti ďalších prekážok obchodu.³¹ Slovenská scéna neponúka široké spektrum odborníkov či odborných pohľadov na problematiku, avšak jednou z výrazných osobností špecializovaných sa na dianie ekonomiky ČLR je profesor P. Baláž z ekonomickej univerzity v Bratislave, ktorý tvrdí, že „...Číne možno priradiť prívlastok „hnací motor svetovej ekonomiky“, čím Čína prevzala historickú rolu doteraz vyhradenú pre USA. Status si zaslúžila nielen svojou vlastnou ekonomickou expanziou, ale aj rastúcim dovozom strojov a zariadení, prepravnej techniky a ďalších produktov, ktoré predovšetkým, v prípade dodávok z EÚ tvoria rozhodujúci faktor udržiavajúci určitý rast v európskom automobilovom, leteckom a strojárskom priemysle.“³²

Štátne ciele a politiky budujúce vhodné podmienky na dosiahnutie tohto cieľa predstavujú mocný a neférový nástroj krajiny voči zahraničným aktérom a zároveň porušujúci základné princípy pravidiel WTO.³³ USA zastáva výrazne negatívny postoj voči čínskej politike. Mnohé odborné správy či štúdie akademikov poukazujú na zlé zlozvyky ČLR, ktoré sa dajú považovať za sporné s ich pôvodným prístupovým protokolom. Postoj samotnej EÚ bola nedávno komunikovaná prostredníctvom strategického výhľadu EÚ a Číny. EÚ argumentuje, že ČLR by nemala byť vnímaná ako rozvojová krajina vzhľadom na jej vedúce postavenie technologickej veľmoci a pozíciu kľúčového hráča v globálnom hospodárstve. Čína by podľa EÚ mala niesť väčšiu zodpovednosť v medzinárodnom poriadku založenom na pravidlách, dodržiavať reciprocitu, nediskriminovať a mať otvorený systém.³⁴

³¹ CHRISTIANSEN, Thomas - KIRCHNER, Emil - WISSENBACH, Uwe: *The European Union and China*. ISBN: 9781137308306. Red Globe Press. (21.12.2018). [cit. 2019-04-25].

³² BALÁŽ, Peter: *Čínska ekonomika: Nová dimenzia globalizácie svetového hospodárstva*. EAN: 9788089393893. Vydavateľstvo Sprint. (23.05.2013). [cit. 2019-04-25].

³³ ATKINSON, Robert D.-FOOTE, Caleb: *Is China catching up to the United States in Innovation?* [elektronické zdroje]. ITIF. (8.4.2019). [cit. 2019-04-25]. Dostupné na: <https://www.itif.org/publications/2019/04/08/china-catching-united-states-innovation>

³⁴ EURÓPSKA KOMISIA: *EU-CHINA – A strategic outlook*. [elektronické zdroje]. (12.03.2019). [cit. 2019-03-25]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-eu-china-a-strategic-outlook.pdf>

2 Cieľ a metodika práce

Pod vplyvom súčasného stavu vo svetovom hospodárstve a neschopnosti WTO promptne reagovať na sťažnosti členských krajín sa domnievame, že ČĽR si dôkladne neplní svoje záväzky, ktoré jej vyplývajú z členstva vo WTO a preto je hlavným cieľom predkladanej práce analyzovať vplyv súčasných politík ČĽR na záväzky krajiny vo WTO a zo sekundárnych dát vytvoriť ucelený názor na problematiku. Za účelom naplnenia hlavného cieľa sme si stanovili i jeden parciálny cieľ, ktorým bol charakterizovať a prepojiť poznatky o zdroji a základe čínskej politiky – socializme s čínskymi prvkami, strategickom pláne „Vyrobené v Číne 2025“ a vzťahoch medzi aktérmi s účelom odôvodniť ich vzájomnú interakciu na globálnej scéne. Vychádzame z tézy ohľadne obchodnej vojny medzi USA a Čínou ako vyvrcholenia nespokojnosti USA voči čínskym politikám ochraňujúcim domáci trh. V práci sme si stanovili 2 hypotézy:

1. Vláda prezidenta Si Ťinpinga brzdí proces reformácie krajiny na trhovú ekonomiku svetového štandardu
2. Obchodná vojna USA a ČĽR je katalyzátorom zmien v politikách ČĽR

Metódy, ktoré sme aplikovali pri tvorbe tejto práce, sa odvíjajú od dostupných zdrojov, z ktorých sme čerpali. Napriek aktuálnosti problematiky, téma nie je bežná na Slovensku, preto sme využívali predovšetkým pramene informácií odbornej a vedeckej literatúry zahraničných autorov, vedeckých článkov a internetových zdrojov, ktoré boli hlavne anglického alebo čínskeho charakteru, uvádzané v poznámkach pod čiarou, resp. zozname použitej literatúry. Zohľadňovali sme aj objektívnosť a korektnosť prameňov, keďže všetky čínske pramene spadajú pod kontrolu a rétoriku vlády. Vzhľadom na aktuálnosť problematiky a meniacich sa informácií o Číne sme čerpali sekundárne pramene najmä z elektronických zdrojov. Problematika bola skúmaná v čase, kedy samotný katalyzátor, obchodná vojna USA a ČĽR, nemá ešte finálne riešenie.

So zámerom dosiahnuť ucelený obraz o problematike vplyvu súčasných politík Číny na záväzky krajiny vo WTO sme využili metodologické postupy ako sú analytická, historicko-logická, induktívna a deduktívna metóda. Postupy boli aplikované v celej práci, od prvej až po piatu kapitolu, kde sme sa pokúsili analyzovať sporné politiky, postoj a kritiky vybraných aktérov a konkrétne výhrady a nedostatky, ktoré sú v rozpore s pravidlami WTO. V práci sme zahrnuli diskusiu o čínskom statuse rozvojovej krajiny a jej ambiciózných sľuboch, ktoré často ostávajú sľubmi namiesto činov. Diskusia a argumentácia je jedným

z pohľadov na vybrané témy. Aktuálna situácia bola popísaná pomocou induktívnych a deduktívnych postupov, ktoré boli použité pri spracovaní najnovších poznatkov. Obsah práce nemusí byť bezpodmienečne v súlade s rétorikou samotnej ČĽR, čínskych médií (China Daily, Xinhua News, People's Daily,...) či čínskym akademickým pohľadom.

3 Výsledky práce

3.1. Ideológia prezidenta Si Ťin-pchinga o socializme s čínskymi prvkami v Novej ére ČĽR

„Diplomacia socializmu s čínskym charakterom pre novú éru“, toto vyjadrenie je súčasťou sérií vyjadrení prezidenta Si Ťin-pchinga (ďalej len „XJ“), ktoré predniesol pred členmi KSČ. XJ tým predstavuje svoju predstavu o kľúčových politických oblastiach a tým ešte viac zdôrazňuje dominanciu svojej roly. XJ v júni 2018 na Ústrednej konferencii strany o zahraničných záležitostiach krajiny (ďalej len „CFAC“)³⁵ adresoval zúčastneným (KSČ, Čínska ľudová oslobodzovacia armáda, vrcholní štátni predstavitelia) výsledky čínskej diplomacie a svoju predstavu k diplomacii Číny, ktoré majú tvoriť základy pre „novú“ zahraničnú politiku Číny. Vedeniu centrálnej komisie KSČ (XJ ako jej jadro) neboli nové poznatky či prvých 10 bodov z ideológie XJ neznáme. Zahŕňali „vzájomný rozvoj“, podporu „komunity so spoločnou budúcnosťou ľudstva“, BRI (pre „spoločný rast“), globálne partnerstvá, reformovanie globálneho systému riadenia (s konceptom „férovosti a spravodlivosti“), ochrana základnej suverenity Číny a záujmy bezpečnosti a rozvoja krajiny.³⁶

Koncepty sa javia vo všeobecnosti bez špecifickej podstaty či nemožno ich automaticky zamietnuť („win-win prospech“, otvorenosť, spoločný úžitok, „hlavné“ záujmy), avšak pre Čínu majú špecifický význam napriek tomu, že nie sú explicitne vyjadrené. Podstata a detaily sú občas dostupné až časom - často v minimálnom množstve, časom v súlade s vývojom priorít čínskej politiky vzhľadom na reakcie partnerov (napr. čínske chápanie pojmu „core interests/hlavných záujmov“ sa časom vyvinulo a vysvetlenia BRI sa pretransformovali z regionálnej infraštruktúrnej iniciatívy na novú globálnu platformu pre medzinárodnú spoluprácu).³⁷ Analýzou vytvorených čínskych princípov, sloganov a konceptov v kontexte so svetovým poriadkom sa ukáže, že prejavy XJ

³⁵ Ústredná konferencia k zahraničným záležitostiam (The Central Conference on Work Relating to Foreign Affairs) je konferencia straníckych a vládnych predstaviteľov (KSČ, Čínska ľudová oslobodzovacia armáda, vrcholní štátni predstavitelia,...) na vysokej úrovni s cieľom usmerniť zahraničnú politiku krajiny.

³⁶ XINHUA: *Xi urges breaking new ground in major country diplomacy with Chinese characteristics*. [elektronické zdroje]. (24.6.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: http://www.xinhuanet.com/english/2018-06/24/c_137276269.htm

³⁷ ZHANG, Denghua: *The concept of 'Community of common destiny' in China's diplomacy: meaning, motives and implications*. [elektronické zdroje]. Vol.5. 2. Asia & the Pacific Policy Studies. (16.4.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/app5.231>

zdôrazňujú koncept zahŕňajúci pojmy ako sú „win-win spolupráca“, „snaha dosiahnuť spoločné záujmy“ a „spoločný osud budúcnosti pre ľudstvo“ sa objavili vo vyhláseniach už od roku 2013.³⁸ XJ začal testovať hlavné elementy svojej „ideológie“ na medzinárodnej scéne v roku 2015 na Valnom zhromaždení OSN. V súčasnosti sa XJ asertívne snaží interpretovať tieto slovné spojenia o čínskom pohľade na svet ako súčasť „poslania“ Číny byť opäť mocnosťou sveta. Prezident XJ vyzdvihol, že Číne sa podarilo nadobudnúť status „diplomacie veľkej krajiny s čínskymi prvkami“ a mala by sa usilovať posunúť tento status na novú úroveň, resp. do „novej éry“. Závažné a bezprecedentné zmeny vo svete poukazujú na „historické prechody“ a naznačujú „prechodné obdobie“ pre svet poskytujúce možnosti pre čínsku diplomaciu.³⁹

Prezident XJ vo svojom kľúčovom príhovore na Svetovom ekonomickom fóre v Davose (17.01.2017) predstavil ambiciózny reformný plán, ktorý sľuboval otvorenejšie podnikateľské prostredie, ktoré sa zdalo dôležitým krokom smerom k reciprocite západných ekonomík⁴⁰. V čase keď globalizácia zažívala horšie časy, na prekvapenie mnohých účastníkov, prezident XJ predniesol prejav na obranu hospodárskej globalizácie a vyhlásil, že *„Čína bude mať otvorené dvere a nezatvára ich. Otvorené dvere umožňujú ostatným krajinám prístup na čínsky trh a samotnej Číne sa integrovať so svetom.“*⁴¹ Špecifikoval, že Čína rozšíri prístup na svoj trh pre zahraničných investorov, vybuduje vysoko štandardné pilotné zóny voľného obchodu, posilní ochranu práv duševného vlastníctva (ďalej len „PDV“) a nastaví podmienky, aby sa čínsky trh stal transparentnejším a lepšie regulovaným⁴². Jeho vízia bola ešte v ten istý deň ukotvená v zverejnenom dokumente Štátnej rady o opatreniach na podporu ďalšej otvorenosti a aktívnom využití zahraničných investícií. Dá sa skonštatovať, že obsah dokumentu bol rovnakým obsahom prezidentovho príhovoru.⁴³

ČĽR potrebuje lepší plán na dosiahnutie „čínskeho sna“, ktorý predstavuje snahu dosiahnutia mieru, rozvoja, spolupráce a „win-win“ výsledkov pre čínsky ľud a zvyšné

³⁸ tamtiež

³⁹ WANG,Lei: Xi vows to press ahead with reform to reach 'ultimate triumph'. [elektronické zdroje]. CGTN. (31.12.2017). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: https://news.cgtn.com/news/7863444d35637a6333566d54/share_p.html

⁴⁰ XINHUA: Full Text: Xi Jinping's keynote speech at the World Economic Forum. [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: http://www.china.org.cn/node_7247529/content_40569136.htm

⁴¹ tamtiež

⁴² tamtiež

⁴³ STATE COUNCIL of P.R.C.: 国务院关于扩大对外开放积极利用外资若干措施的通知. [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: http://www.gov.cn/zhengce/content/2017-01/17/content_5160624.htm

krajiny. Krajina by mala pevne presadzovať územnú suverenitu Číny, námorné práva, záujmy, národnú jednotu a riadne riešiť územné a ostrovné spory. Je nutné podporovať rozvojové príležitosti a oblasti pre Čínu a tvrdo pracovať na vytvorení siete vysokej vzájomnej prepojenosti a prospechu medzi národnými prostredníctvom rozsiahlej a vzájomne prospešnej obchodnej a technologickej spolupráce. Krajina sa bude usilovať o vytvorenie si nových priateľov a vybudovať globálnu sieť partnerstiev prostredníctvom posilnenia mäkkej formy moci a lepšej interpretácie posolstva Číny svetú.⁴⁴

XJ zhrnul svoju ideológiu diplomacie s čínskymi charakteristikami v novej ére do 10 oblastí⁴⁵:

1.	Zachovať autoritu centrálného výboru KSČ ako princíp prekračovania a posilnenie centralizovaného, jednotného vedenia strany v kontexte so zahraničnými záležitosťami.
2.	Vylepšiť zahraničnú politiku veľkej krajiny s čínskymi charakteristikami na dosiahnutia misie oživenia národa.
3.	Vychádzať zo svetového mieru a snažiť sa dosiahnuť spoločný rozvoj za účelom podporiť budovanie komunity so spoločnou budúcnosťou ľudstva
4.	Získať podporu v podobe posilnenia strategickú dôvery voči socializmu s čínskymi charakteristikami.
5.	Pretláčiť budovanie BRI na dosiahnutie spoločného rastu prostredníctvom diskusií a spolupráce
6.	Nasledovať cestu mierového rozvoja na báze vzájomného rešpektu a „win-win“ spolupráce.
7.	Rozvíjať globálne partnerstvo pri posilňovaní diplomatickej agendy
8.	Reformovať systém globálneho riadenia s koncepciou férovosti a spravodlivosti.
9.	Vychádzať z hlavných záujmov krajiny ako základ pre zabezpečenie suverenity CN, bezpečnosti a záujmov rozvoja
10.	Dbáť na rozličný štýl čínskej diplomacie kombinovaním dobrých tradícií zahraničnej politiky a charakteristikami doby.

Kľúčovým prvkom ideológie prezidenta XJ je dôsledné presadzovanie pravidiel jednej strany s nejasnými ohraňčeniami vzťahov medzi stranou a štátom. XJ pevne zastáva silné postavenie štátnych spoločností, ale zároveň uisťuje súkromné a zahraničné spoločnosti, že Čína otvorí svoj sektor služieb a naďalej bude znižovať bariéry pri vstupe na čínsky trh. Teória XJ je založená na potrebe inovovať a vyvažovať hospodársky rozvoj. Podľa jeho slov „Nevyvážený a nedostatočný rozvoj Číny budú predstavovať hlavné obmedzenie pre ľudí,

⁴⁴ MZV Číny: *The Central Conference on Work Relating to Foreign Affairs was Held in Beijing* . [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1215680.shtml

⁴⁵ XINHUA: *Xi urges breaking new ground in major country diplomacy with Chinese characteristics*.24.6.2018. [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: http://www.xinhuanet.com/english/2018-06/24/c_137276269.htm

ktorí si budujú lepšie životy pre seba“. Krajina potrebuje mať dôveru v štátny systém, smerovanie, ideológiu a kultúru.⁴⁶

3.2., „Vyrobené v Číne 2025“ (*Made in China 2025*)

Čínski a svetoví experti zaznamenali čínsku snahu dosiahnuť kľúčovú pozíciu v bipolárnom svete (ako konkurencia voči americkej moci), ktorého súčasný model je orientovaný na Západ. Krajina sa snaží dosiahnuť väčšiu rovnováhu medzi Západom a „zvyškom sveta s čínskym úsilím“ a potreba Číny byť asertívnejšia pri reforme globálneho systému riadenia než len byť jej súčasťou je prehlasovaná samotnou vládou Číny. Jednou z foriem transformácie krajiny bolo predstavenie iniciatívy „*Made in China 2025*“.

V roku 2015 premiér Li Keqiang spustil národný plán „*Made in China 2025*“ (ďalej len „*MIC 2025*“) za účelom modernizácie čínskych priemyselných kapacít navrhnutá ministerstvom priemyslu a informačných technológií Číny. Tento plán predstavuje prvý krok v rozsiahlom trojstupňovom projekte vlády, ktorý sa má realizovať do roku 2049.⁴⁷ Cieľom je posilniť schopnosti výrobného sektora inovovať, plne integrovať IT do priemyselných procesov, budovať kvalitné značky a posilňovať prepojenia s medzinárodnými pokročilými priemyslami. Táto 10-ročná komplexná stratégia sa vo veľkej miere zameriava na inteligentnú výrobu v desiatich strategických sektoroch s cieľom zabezpečiť Číne postavenie globálnej mocnosti v odvetviach špičkových technológií, ako sú robotika, letectvo, vozidlá nových energií, ako sú elektrické a bioplyn.⁴⁸ Stratégia spočíva v odstránení závislosti krajiny od dovozu zahraničných technológií vlastnými inováciami a vytváraním čínskych spoločností, ktoré budú schopné konkurovať na domácom a zahraničnom trhu. Z toho dôvodu je kladený veľký dôraz na domáci výrobný proces, s cieľom zvyšovať nie len produkciu komponentov ale aj konečných výrobkov. S dôrazom na kvalitu prúdia investície do technologických inovácií a modernizácie výrobných sektorov. Jednou z inovatívnych techník spracovanie je „učenie prístrojov“ (*machine learning*), kde by sa technológia ťažko replikovala prostredníctvom reverzného inžinierstva. Modernizácia

⁴⁶ TSANG, Steve: *The west needs to better understand Xi Jinping thoughts as China becomes more formidable*. [elektronické zdroje]. (7.2.2019). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: <https://www.scmp.com/comment/insight-opinion/united-states/article/2185174/west-needs-better-understand-xi-jinping>

⁴⁷ INSTITUTE FOR SECURITY & DEVELOPMENT POLICY: *Made in China 2025*. [elektronické zdroje]. (6.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: <http://isdpeu.org/content/uploads/2018/06/Made-in-China-Background.pdf>

⁴⁸ ZHAO, Yinan. *China unveils ambitious plans to upgrade manufacturing power*. [elektronické zdroje]. (26.3.2015). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: http://english.gov.cn/premier/news/2015/03/26/content_281475077781817.htm

výrobných sektorov zahŕňa kombináciu internetu s bezdrôtovými senzormi a robotikou na zefektívnenie výroby, zvýšenie kvality a produktivity. V prípade dosiahnutia úspechu by sa produkcie ČĽR posunula vyššie v rámci reťazca tvorby hodnôt a tým by sa pretransformovala z lacného svetového výrobcu na rovnocenného konkurenta národov ako sú Južná Kórea, Japonsko a Nemecko.⁴⁹

MIC 2025 vychádza z iniciatívy „*Strategic Emerging Industries*“ (ďalej len „SEI“) z roku 2010, ktorej rozsah je užší a zameraný na modernizáciu pokrokových technológií na zabezpečenie pozície odvetví strategicky rozvíjajúcich sa priemyslov, ako sú obnoviteľné zdroje energií, alternatívne paliva a priemyselné odvetvia pri ktorých sa očakáva, že do roku 2015 budú tvoriť 8% z národnej ekonomiky a 15% do roku 2020.⁵⁰ Štátne a súkromné výskumy a rozvojové iniciatívy by umožnili čínskym spoločnostiam vyvinúť prelomové technológie v kľúčových sektoroch, získať prístup k zahraničnému duševnému vlastníctvu výmenou za prístup na čínsky trh. Priority čínskej vlády zakotvené v SEI zahŕňajú informácie novej generácie biotechnológie, energeticky a environmentálne šetrné technológie a výroba špičkových zariadení. Prevažne ide o technológie zahŕňajúce umelú inteligenciu, služby kybernetickej bezpečnosti, integrované obvody a sieťové zariadenia a softvéry. SEI je štátom riadená iniciatíva, ktorá obsahuje regulačnú kontrolu nad zahraničnými investíciami do strategických priemyselných odvetví, fúzií, spoločných podnikov a prístupom k zahraničným právam duševného vlastníctva a dohody medzi vládou a zahraničnými subjektmi o strategických aktívach, ktoré majú zostať v Číne alebo pod kontrolou čínskych spoločností.⁵¹

MIC 2025 je rozsahovo obsiahnejšia a zameriava sa na celý výrobný proces na rozdiel od SEI, ktorá sa zameriavala iba na technické inovácie. Nová stratégia sa snaží podporiť tradičné priemysly a služby a zároveň zaviesť konkrétne opatrenia na podporu inovácií, kvality, inteligentnej a ekologickej výroby.⁵² MIC 2025 je do veľkej miery inšpirovaná nemeckým strategickým plánom „Industry 4.0“ (ďalej len „I40“) a obsahuje značné prvky

⁴⁹ McBRIDE, James-CHATZKY, Andrew: *Is 'Made in China 2025' a Threat to Global Trade?*. [elektronické zdroje]. (7.3.2019). [cit. 2019-03-7]. Dostupné na internete:

http://english.gov.cn/premier/news/2015/03/26/content_281475077781817.htm

⁵⁰ The US-China Business Council. *China's Strategic Emerging Industries Relevant Government Players*. [elektronické zdroje]. (8.2012). 1s. [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: https://www.uschina.org/sites/default/files/seis_by_sector_0.pdf

⁵¹ XU, Dongbei - WANG, Jianmin. *Strategic Emerging Industries in China: Literature Review and Research Prospect*. [elektronické zdroje] *American Journal of Industrial and Business Management*, 5, (2015). 486-506. [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: <http://dx.doi.org/10.4236/ajibm.2015.57049>

⁵² KENNEDY, Scott: *Made in China 2025* [elektronické zdroje]. (01.6.2015). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: <https://www.csis.org/analysis/made-china-2025>

nemeckých a japonských prístupov k ekonomike a inováciám. I40 je národná stratégia, ktorá bola spustená v roku 2013 so zameraním na konsolidáciu nemeckého vedúceho postavenia v oblasti technológií v strojárskom priemysle. I40 pramení z vládnej iniciatívy „Stratégia High Tech 2020“ a je jedným z 10 kľúčových projektov v rámci Stratégie 2020 Nemecka. Cieľom je v priebehu obdobia 10 až 15 rokov poháňať vpred digitálnu výrobu zintenzívnením digitalizácie a prepojenia produktov, prostredníctvom informačných technológií a internetu vecí prepojiť malé a stredné podniky s globálnymi výrobnými sieťami, čím by sa produkcia zefektívnila a podniky by sa stali konkurencieschopnejšími.⁵³

Stratégia MIC 2025 tiež vychádza z 13. päťročného plánu Číny (ďalej len „FYP“) so snahou rozvíjať domáce inovácie a budovať globálnych hráčov prostredníctvom prepojenia s inými stratégiami. MIC 2025 a FYP sa zhodujú v zameraní priemyslu a celkových politických smerovaní. FYP presadzuje kľúčový význam vedenia vlády pri presadzovaní domácich inovácií, dosahovaní technologickej sebestačnosti, dosahovaní bezpečného a udržateľného štandardu a rozširovaní úloh štátu na trhu.⁵⁴ Strategický prehľad Číny (*China Strategy Outline*) rovnako ako MIC 2025 podporuje dosahovanie sebestačnosti hlavných vysokokvalitných materiálov, zdravotníckych pomôcok a patentovaných liečiv.⁵⁵

⁵³ GERMAN TRADE AND INVESTMENT: *The Automotive Industry in Germany*. [elektronické zdroje]. (2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: https://www.gtai.de/GTAI/Content/EN/Invest/_SharedDocs/Downloads/GTAI/Industry-overviews/industry-overview-automotive-industry-en.pdf

⁵⁴ State council of PRC: 国务院关于印发“十三五”国家战略性新兴产业发展规划的通知.[elektronické zdroje]. (2016). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: http://www.gov.cn/zhengce/content/2015-05/19/content_9784.htm

⁵⁵ tamtiež

Tabuľka 2 - Priority jednotlivých plánov

Strategické novovzniknuté odvetvia	Made in China 2025	13. Päťročný plán
biotechnológia	bio farmaceutické a špičkové medicínske zariadenia	génová industrializácia
energeticky úsporné zariadenia	elektronické nosiče a technológia	zelené energie a jadrová energia
informačné technológie novej generácie	integrované prepojenie a IT novej generácie	integrované prepojenie
nové materiály	nové a pokrokové materiály	vyspelé zariadenia a nové materiály
vozidlá na alternatívny pohon	vozidlá na alternatívny pohon	vyspelá výroba
pokroková výroba	vyspelé železnice a zariadenia	
	poľnohospodárske stroje a technológie	
	letecké a kozmické zariadenia	
	vyspelé námorné zariadenia a technologicky špičkové lode	
	vyspelé riadené výrobné zariadenia a robotika	
technologicky vyspelé služby		
digitálny kreatívny priemysel		

Prameň: Asia & the Pacific Policy Studies (<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/app5.177>)

3.2.1. Ciele MIC 2025

Jedným z hlavných cieľov ČĽR je ukončiť svoju závislosť od zahraničných technológií a snaha modernizovať svoje výrobné kapacity prostredníctvom inovácií, kvality výrobkov, efektívnosti a integrovanej výroby v 10 kľúčových priemysloch. Tieto odvetvia zahŕňajú (viď. Obr.1):

Zdroj: samostatne spracované podľa údajov Institute for Security and Development Policy (<http://isd.eu/content/uploads/2018/06/Made-in-China-Backgrounder.pdf>)

(1) pokrokové informačné technológie – odstránenie závislosti od zahraničných technológií a vypracovanie sa na „kybernetickú mocnosť“; (2) automatizované strojové nástroje a robotika – snaha stať sa lídrom v oblasti numericky riadiacich strojov a robotiky napomôže krajine udržať si silný výrobný priemysel, aj keď budú rásť náklady na pracovnú silu v porovnaní s inými rozvojovými krajinami.; (3) letecký a kozmický priemysel – toto odvetvie prinesie prestíž pre krajinu a zaistí aj bezpečnosť. ČĽR sa usiluje o líderskú pozíciu v satelitných technológiách a zároveň pracuje na svojom prvom domácom lietadle C-919 ako dlhoročná ambícia konkurovať americkému Boingu a európskemu Airbusu (projekt má však plánované oneskorenie); (4) námorné technické vybavenie a využívanie špičkových technológií v lodnej doprave – priorita rozvíjať sa v námorníctve pochádza z bezpečnostných dôvodov a strategických ambícií v Juhočínskom morí a iných vodách, ČĽR takisto dúfa, že sa stane technologickým lídrom v námorníctve; (5) moderné vybavenie železničnej dopravy - Čína je všeobecne známa budovaním železníc doma i v zahraničí. Peking v žiadnom prípade nechce poľaviť v tejto oblasti, čomu svedčí vládna priorita BRI; (6) energeticky úsporné vozidlá a vozidlá na alternatívny pohon - Čínsky „boj proti znečisťovaniu“ dobre zapadá s dlhoročnou ambíciou získať svetové uznanie vo výrobe čínskych automobilov. Vláda vsadila na to, že čisté a energeticky úsporné vozidlá budú vlnou budúcnosti - ak by sa čínskym výrobcom podarilo dominovať na tomto špecifickom trhu, v budúcnosti sa to môže pozitívne odzrkadliť na postavení čínskeho automobilového trhu; (7) elektrické nosiče - kľúčovým cieľom tohto odvetvia je dosiahnuť energetickú efektívnosť. ČĽR aktívne

presadzuje inteligentné sieťové a mestské technológie; (8) nové materiály – Krajina sa vážne usiluje o získanie nových pokrokových výrobných technológií a preto sa snaží vytvoriť vhodné podmienky pre výskum a rozvoj. Ak by sa Číne podarilo získať líderskú pozíciu v pretvarovaní nových materiálov do užitočných produktov, to by predstavovalo pre krajinu obrovské výsledky v inováciách; (9) Bio farmácia a lieky s vysokou účinnosťou (zdravotnícke pomôcky a zariadenia) - ďalšia oblasť, v ktorej sa Čína usiluje o medzinárodnú prestíž a znižovanie závislosti na zahraničných spoločnostiach dodávajúce zariadenia a zásobovanie; (10) poľnohospodárske technológie - okrem potenciálu pre vývoz majú poľnohospodárske stroje rozhodujúci význam aj pre samotnú ČĽR, keďže sa krajina usiluje o maximalizáciu efektívnosti vo svojom poľnohospodárskom sektore.⁵⁶

Ďalšie ciele programu zahŕňajú rozvoj povedomia čínskych spoločností vo svete a plnenie ekologických cieľov. Environmentálny rozvoj predstavuje stratégiu vlády bojovať proti klimatickým zmenám a riešiť vplyv industrializácie krajiny na zdravie a životné prostredie. Zameranie sa na zvyšovanie povedomia o čínskych spoločnostiach a kvalitných produktoch vyrobených v Číne súvisia so snahou medzinárodnej expanzie a udržania konkurencieschopnosti krajiny. Napríklad v poľnohospodárskom sektore je cieľom vybudovať až tri medzinárodne uznávané a konkurencieschopné spoločnosti.⁵⁷

Zníženie závislosti na zahraničných technológiách si vyžaduje vybudovanie a rozvoj spoločností, ktoré sú schopné inovovať prostredníctvom výskumu a vývoja, dominovať na domácom trhu a vytvárať konkurencieschopný vývoz. Bez ohľadu na zapojenie štátu, stratégia v konečnom dôsledku vyžaduje, aby trhové sily dosiahli požadované vylepšenia, prijali medzinárodné technické normy a hodnotiace kritéria. Cieľ zvyšovania domáceho podielu do 40% na základných komponentoch a materiáloch do roku 2020 a 70% do roku 2025 by hoci prispel k sebestačnosti krajiny a umožnil lokalizáciu výrobného procesu, avšak, takéto ciele porušujú pravidlá WTO⁵⁸. Prostredníctvom MIC2025 sa ČĽR usiluje posunúť sa v reťazci tvorby hodnôt, zároveň sa integrovať do svetového výrobného reťazca a efektívnejšie spolupracovať s industriálnymi ekonomikami. V prípade, že sa ciele

⁵⁶ EXPERT COMMISSION FOR THE CONSTRUCTION OF A MANUFACTURING SUPERPOWER.

《中国制造 2025》重点领域技术路线图. [elektronické zdroje]. (10.2015). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: <http://www.cae.cn/cae/html/files/2015-10/29/20151029105822561730637.pdf>

⁵⁷ TIEZZI, Shannon. *China's Master Plan to Become a 'World Manufacturing Power'*. [elektronické zdroje]. (2015). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: <https://thediplomat.com/2015/05/chinas-master-plan-to-become-a-world-manufacturing-power/>

⁵⁸ KENNEDY, Scott: *Made in China 2025*. [elektronické zdroje]. (01.6.2015). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: <https://www.csis.org/analysis/made-china-2025>

programu nenaplnia, dalo by sa však konštatovať, že si krajina celkovo určite vylepší ekonomické riadenie a posilní finančný sektor, školstvo, zdravotníctvo a výrobu.⁵⁹

3.2.2. Naplnenie MIC 2025

Peking v súčasnosti implementuje regulačné zmeny a zavádza štandardy pre kľúčové odvetvia priemyslu, zatiaľ čo stanovuje smerovanie politik na podporu inovácií a rozvoja. Tieto nové štandardy potenciálne obmedzujú zahraničnú konkurenciu v Číne a poskytovať prístup k technológiám zo zahraničia (napríklad od bánk, ktoré sú donútené odkryť svoj zdrojový kód a používať domáce IP a šifrovanie spĺňajúce „bezpečné a kontrolovateľné“ kritéria Pekingu. Štandardizácia postupov vo všetkých priemysloch predstavuje prioritu pre čínsku vládu, ktorá zaviedla Národnú stratégiu kybernetickej bezpečnosti a zákon o kybernetickej bezpečnosti a tým vytvoril právny rámec pre budúce vykonávanie a aktualizáciu produktov a služieb informačných technológií. Zavedenie testovania a certifikovania systémov má za úlohu zabezpečiť kvalitu výrobkov spĺňajúcu medzinárodné štandardy vo všetkých kľúčových odvetviach, od lekárskeho patentu po spotrebu paliva. Spolupráca centrálnej vlády s provinčnými vládami a štátom riadenými entitami má napomôcť efektívnejšie uplatňovať politiky zo strany ponuky, aby spoločnosti mohli lepšie rozvíjať svoje výrobné procesy. Tieto politiky zahŕňajú vytvorenie 40 národných a 48 provinčných inovačných centier 2025 na podporu partnerstva a inovácií. Najdôležitejším nástrojom je však finančná podpora kľúčovým iniciatívam, vrátane poskytnutia financií spoločnosti Xiaomi na vývoj polovodičov do procesorov prvého modelu inteligentného telefónu spoločnosti. Financovanie zo strany štátnych bánk prirodzene neskôr vedie k preferenčnému prístupu k domácim spoločnostiam.⁶⁰

Štátne banky poskytujú dotácie, nízko úrokové pôžičky a dlhopisy, najmä pre malé a stredné podniky. Rôzne agentúry a fondy takisto ponúkajú priamu finančnú podporu. Napríklad, Fond pokrokovej výroby s objemom 3 miliárd USD na vylepšenie technológií v kľúčových odvetviach, Národný fond integrovaného prepojenia disponuje 21 miliardami USD. Podstatné je, že financovanie je podmienené využívaním domácej IP, čím tlačí na

⁵⁹ ZENGLEIN, Max J- HOLZMANN, Anna: *Evolving made in china 2025* .[elektronické zdroje]. (11.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: <https://asiasociety.org/sites/default/files/2019-01/MERICS%20Evolving%20Made%20in%20China%202025%20Preview.pdf>

⁶⁰ OFFICE of the UNITED STATES TRADE REPRESENTATIVE EXECUTIVE OFFICE OF THE PRESIDENT: *Findings of the investigation into china's acts, policies, and practices related to technology transfer, intellectual property, and innovation under section 301 of the trade act of 1974*. [elektronické zdroje]. (22.03.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: <https://ustr.gov/sites/default/files/Section%20301%20FINAL.PDF>

spoločnosti, aby nahradili zahraničnú IP za domácu. Vláda tiež nariadila rôzne ciele spoločnostiam, vrátane zvýšenia investícií do výskumu a vývoja ako percentuálny podiel z predaja (0,95% - 1,68%), 7,5% nárast produktivity práce do roku 2020 a 35% pokles spotreby energií a vody na jednotku pridanej hodnoty do roku 2025. Popredné spoločnosti zareagovali na tieto požiadavky vlády so zameraním sa na technológie budúcnosti. Oblasť telekomunikácií do veľkej miery rozvíjali duševné vlastníctvo a kapacity pri „bezdrôtových senzorových sieti, 3D tlači, priemyselnom elektronickom obchodovaní, cloud computing a hromadných údajov“. Povolenia a licencie boli udelené spoločnosti Baidu a iným spoločnostiam na testovanie ich autonómnych vozidiel, spoločnosť Baidu tiež spustila svoj „Projekt Apollo“, platforma zdieľa hardvér a otvorený zdrojový kód s inými výrobcami na vývoj vlastných vozidiel. Vláda sa tiež snaží zjednodušiť prístup k materiálom a poskytuje dotácie firmám zameriavajúce sa na elektrické batérie. Vláda taktiež nariadila podnikom rozvíjať svoje medzinárodné povedomie o značke usilovať sa nadobudnúť lepšie poznatky o zahraničných kultúrach a trhoch a posilniť investične operácie riadenia rizík s cieľom podporiť medzinárodné investície a akvizície. Medzi rokmi 2005 a 2016 čínske spoločnosti investovali v Nemecku 13,6 miliárd USD a 135 miliárd USD v USA, čím získali prístup k duševnému vlastníctvu a prostredníctvom spoločných podnikov so zahraničnými partnermi, ktorí už dosiahli požadovanú automatizáciu a inovácie. Na realizáciu týchto investícií bolo nevyhnutné zahrnúť priame štátne financovania súkromného kapitálu. Za rok 2015 v odvetví s informačným technológiami ponuky na prevzatie vlastníctva podnikov prevyšovalo 35 miliárd USD. Medzinárodné partnerstvá a akvizície s významným vládny financovaním sa považujú za primárny nástroj na získanie prístupu k zahraničnému duševnému vlastníctvu, ktoré sa následne používa na posilnenie kapacít čínskych spoločností.⁶¹

MIC jednoznačne vedie k rozšíreniu vládnej kontroly nad kľúčovými odvetviami pri nariaďovaní politik, stimulovaní výskumu a vývoja a modernizácii výroby. Peking sa usiluje o zmenu tradičných obchodných vzťahov čínskych spoločností, podporuje investície, konsolidácie a prístupu k zahraničnému IP. Štátne entity, najmä tie, ktoré sú v sektore MIC2025, sa začali zlúčiť. V kombinácii s veľkými nadnárodnými spoločnosťami, ktoré už implementujú vládnu stratégiu rozvoja, sa ČĽR podarí vybudovať národných šampiónov, ktorí budú efektívnejšie konkurovať medzinárodným nadnárodným spoločnostiam.

⁶¹ WUEBBEKE, Jost-MEISSNER, Mirjam-ZENGLEIN-Max J.-IVES, Jaqueline-CONRAD, Bjoern: [elektronické zdroje]. (22.03.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: https://www.merics.org/sites/default/files/2018-07/MPOC_No.2_MadeinChina2025_web.pdf

Hlavným problémom pre ČLR predstavuje nátlak vyvíjaný na jej výrobný priemysel z dvoch strán: industrializovanejšie ekonomiky ako sú Japonsko a Nemecko a nízko nákladoví výrobcovia v Indii, Brazílii a ďalších krajinách. Tento nátlak sťažuje implementáciu stratégie, najmä v takom obrovskom rozsahu. Štátni úradníci a odborníci si uvedomujú, že aj pri úspechu MIC2025 by sa industrializácia čínskych priemyselných odvetví priblížila iba čiastočne k industrializácii Japonska či Nemecka. Rozsah ambícií by mohol viesť ku konsolidácii trhu zo strany väčších firiem a štátnych entít. Napríklad vo farmaceutickom priemysle sú nové bezpečnostné a testovacie normy pre menšie spoločnosti značne nákladné, čo by viedlo k fúziám a akvizíciám. Nižší počet hráčov na trhu a rozširovanie modernizácie výroby môže mať neskôr negatívny vplyv na zamestnanosť krajiny, poprípade naštartovať sociálne a politické nepokoje. V každom prípade väčšina čínskych spoločností ešte nie je pripravená na takú závažnú a rýchlu technologickú transformáciu, čo znamená, že iba určité vybrané spoločnosti budú schopné splniť ciele vlády. Týmto spoločnostiam sa podarí rozšíriť si svoju medzinárodnú prítomnosť a konkurencieschopnosť, zatiaľ čo na domacom trhu budú mať minimálnu konkurenciu, čo môže viesť k zlému riadeniu rizík a v prípade neúspechu veľkej spoločnosti, môže spôsobiť značné hospodárske problémy.⁶²

3.2.3. Reakcia sveta na MIC 2025

Obavy z čínskej expanzie a dominancie v strategicky dôležitých priemyselných odvetviach prirodzene viedlo k napätiu medzi Pekingom a západnými vládami vedúce pravdepodobne k odvetným opatreniam. Čínski predstavitelia odôvodňujú negatívny postoj popredných ekonomík s rozvinutým technologickým priemyslom ako sú EÚ, Nemecko a Spojené Štáty tým, že sa im nepáči premena Číny z lacného výrobcu na priameho konkurenta produktov pridanej hodnoty, zatiaľ čo by sa zhoršila konkurencieschopnosť zahraničných firiem na čínskom trhu. Obchodná komora Európskej únie pôsobiaca v Číne opisuje plán ako regresiu „rozhodovania zhora nadol“, zatiaľ čo Americká obchodná komora navrhla, aby to bolo „stratégia využívania štátnych zdrojov na zmenu a vytvorenie komparatívnej výhody v týchto sektoroch globálneho meradla“. Obavy USA sú, že americké spoločnosti stratia svoju konkurencieschopnosť, pretože MIC 2025 poskytuje preferenčný prístup ku kapitálu pre domáce spoločnosti s cieľom podporiť ich domáci výskum a rozvojové kapacity, umožňuje domácim hráčom získavať technológie zo zahraničia a zvýšiť tým ich celkovú

⁶² KANIA, Elsa B.: *Made in china 2025, explained*. [elektronické zdroje]. (22.03.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: <https://thediplotmat.com/2019/02/made-in-china-2025-explained/>

konkurencieschopnosť na trhu. Washington trápia najmä novonadobudnuté výhody získané pri rozvoji novej energie, autonómnych vozidiel a leteckých zariadeniach.⁶³

Politická podpora krajiny a prístup k miliardovým finančným prostriedkom na podporu modernizácie priemyslu v rôznych odvetviach najpravdepodobnejšie povedú k všeobecnému zníženiu konkurenčných výhod určitých spoločností a budú mať vplyv na odvetvia krajiny, ktoré v súčasnosti vyhovujú rozvinutým ekonomikám. V porovnaní s miliardovými podporami ČĽR, za rovnaké obdobie investovala nemecká vláda do výskumu a rozvoja iba 400 miliónov EUR. Administratíva amerického prezidenta Donalda Trumpa zvolením taktiky uvaľovania sankcií na čínske produkty má za cieľ neutralizovať výhody čínskych spoločností a potrestať nečestnú hospodársku súťaž, do ktorej sa Čína zapája a tým ohrozuje samotný rozvoj a konkuruje americkým výrobným odvetviam. Administratíva však zvažuje okrem sankcií sa konkrétne zamerať na 10 kľúčových priemyselných odvetví Číny. Uložením 25% colných sadzieb by chcela USA potrestať čínske spoločnosti pre „krádež IP“ a spomaliť presuny duševného vlastníctva prostredníctvom vstupov na trhu a partnerstiev, taktiež sa plánujú obmedzenia čínskych investícií do amerických technológií. Vo vládnom dokumente Národná bezpečnostná stratégia (National Security Strategy) USA z roku 2018 dala krajina jasne najavo vnímanie ČĽR ako revizionistický štát bezprostredne ohrozujúci americkú bezpečnosť a prosperitu.⁶⁴

Plán čínskej vlády je byť v popredí a súčasťou štvrtej priemyselnej revolúcie, ktorá sa vyznačuje špičkovými technológiami, ktoré predstavujú nejasné prepojenie medzi fyzickou, digitálnou a biologickou sférou. Keďže krajina naďalej deklaruje zastávanie multilateralizmu, prirodzene bude zohrávať ešte väčšiu a zodpovednejšiu úlohu v budúcom riadení sveta.⁶⁵ MIC 2025 bude mať veľký vplyv na domáci a aj medzinárodný trh. Tento plán čínskej vlády však obsahuje určité nedostatky, ktoré ovplyvnia celkový rozsah a dopad plánu. Na jednej strane stratégia prispeje k vytvoreniu predvoju efektívnejších

⁶³ OFFICE of the UNITED STATES TRADE REPRESENTATIVE EXECUTIVE OFFICE OF THE PRESIDENT: *Findings of the investigation into china's acts, policies, and practices related to technology transfer, intellectual property, and innovation under section 301 of the trade act of 1974*. [elektronické zdroje]. (22.03.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: <https://ustr.gov/sites/default/files/Section%20301%20FINAL.PDF>

⁶⁴ NAVARRO, Peter: *Why economic security is National Security*. [elektronické zdroje]. (09.12.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: https://www.realclearpolitics.com/articles/2018/12/09/why_economic_security_is_national_security_138875.html

⁶⁵ TSE, Edward: *China's three-layered duality continues to evolve*. [elektronické zdroje]. (12.10.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: <http://www.edwardtseblog.com/2018/12/04/china-daily-chinas-three-layered-duality-continues-to-evolve/>

a produktívnejších domácich výrobcov. Tí budú pravdepodobne dominovať vo svojich odvetviach na čínskom trhu a zároveň sa stanú silnými hráčmi na medzinárodných trhoch. Na druhej strane hrozí MIC 2025 neúspech pri urýchlčení rozsiahleho procesu modernizácie technologickej výroby v čínskom hospodárstve. Účinnosť stratégie je obmedzená nesúlalom medzi politickými prioritami a skutočnými potrebami priemyslu, dosahovanie cieľov plánovanej ekonomie, neefektívne pridelovanie finančných prostriedkov a nadmerné čerpanie prostriedkov zo strany miestnych samospráv. Okrem toho štrukturálne faktory budú ďalej znižovať efektívnosť politiky: modernizácia výrobných procesov môže poviesť k strate pracovných miest menej kvalifikovaných pracovníkov. Na druhej strane, vzdelanie v krajine ešte nie je pripravené na školenie kvalifikovaného personálu schopného prevádzkovať sofistikované, inteligentné výrobné nástroje. Napriek svojim slabým miestam je MIC 2025 odraz sofistikovanej a strategickej priemyselnej politiky Číny. Stratégia rýchlo zvýši celosvetovú úroveň konkurencieschopnosti kľúčových čínskych spoločností, pričom sa selektívne zameriava na najdôležitejšie priemyselné odvetvia budúcnosti. MIC 2025 je silnou a inteligentnou výzvou pre popredné ekonomiky sveta. Európski a americkí politici a podnikatelia budú musieť rozumne zareagovať na túto výzvu.⁶⁶

Nahliadnuc na skutočnosti, Peking má k dispozícii len dve možnosti na dosiahnutie svojich cieľov do roku 2025: (1) transfery technológií a (2) vlastný výskum a vývoj. Možnosť transferu technológií, či už „nútený“ alebo dobrovoľný za výmenu vstupu na čínsky trh, sa zdá byť nepravdepodobným vzhľadom na časový rámec do 2025, keďže západné technologické spoločnosti posilnili svoju ochranu PDV. Vlastný výskum a vývoj by mohol byť možný až na problém, že krajina nemá silné zázemie v základnom výskume – podľa slov Liu Yadonga (šéfredaktor štátneho spravodajstva Science and Technology Daily) je hlavným dôvodom nedostatok vedeckého ducha v krajine s výnimkou štátneho giganta Tianhua Unigroup, ktorí vynaložili 30% tržby na výskum a vývoj a telekomunikačného výrobcu Huawei Technologies s 15% podielom tržieb do výskumu a vývoja.⁶⁷

⁶⁶ WUEBBEKE, Jost-MEISSNER, Mirjam-ZENGLEIN, Max-IVES, Jaqueline-CONRAD, Bjoern: Made in China 2025: The making of high-tech superpower and consequences for industrial countries. [elektronické zdroje]. (12.2016). 2. [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete:

https://www.merics.org/sites/default/files/2018-07/MPOC_No.2_MadeinChina2025_web.pdf

⁶⁷ LENG, Sidney: China must stop fooling itself it is a world leader in science and technology, magazine editor says. [elektronické zdroje]. (26.6.2014). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete:

<https://www.scmp.com/news/china/society/article/2152617/china-must-stop-fooling-itself-it-world-leader-science-and>

3.2.4. Výročné parlamentárne zasadnutie 2019 (两会, 2 Sessions)

V Číne je legislatívna moc vykonávaná Národným ľudovým kongresom (ďalej len „NPC“) a jeho Stálym výborom. Štruktúra legislatívnej moci a legislatívy (napr. vzťah medzi ústavou a zákonmi) zahŕňa: (1) právomoc NPC voliť prezidenta a viceprezidenta, (2) v súlade s čínskou ústavou, predseda, ktorý na základe rozhodnutí Stáleho výboru NPC, ratifikuje alebo ruší zmluvy a dôležité dohody uzatvorené so zahraničnými štátmi (3) Štátna Rada (resp. ústredná vláda) je výkonným orgánom a najvyšším štátnym orgánom administratívy.⁶⁸

Hlavnou úlohou zasadnutia NPC je preskúmať správy, pripomienky a návrhy, ktoré sú na agende. Najdôležitejšou časťou výročného zasadnutia NPC je vládna pracovná správa roku, v ktorom sa nielen predstavujú stanovené ciele hospodárskeho rastu čínskej vlády, ale často obsahujú aj náznaky politických zmien alebo zmien v čínskej vláde.

Čínsky premiér Li Keqiang 4.3.2019 predniesol počas výročného parlamentárneho zasadnutia v NPC vládnu pracovnú správu (Annual Government Work Report) na rok 2019. Vláda počíta so závažnejšími a komplexnejšími rizikami a výzvami v tomto roku a preto sa krajina musí pripraviť na ťažké nadchádzajúce obdobie. Okrem nastavenia cieľu ekonomického rastu krajiny na úroveň 6,0 až 6,5 percentuálneho bodu, predstavil aj vyšší podiel rozpočtového schodku k HDP (2018: 2,6% na 2019: 2,8%). Síce vláda uznáva negatívny vplyv obchodnej vojny s USA na obchodné operácie a očakávania trhu Číny, Peking si stojí za svojimi krokmi a tvrdí, že spor rieši „primerane“. ⁶⁹ Ohlásené daňové zníženia DPH pre výrobcov (pokles o 3% - na 13%), pre konštrukčné a prepravné spoločností (pokles o 1% - na 9%) sú súčasťou širšieho úsilia vlády pomôcť domácim podnikom, hlavne výrobnému sektoru, ktorý predstavuje zamestnaneckú a sociálnu stabilitu pre krajinu. ⁷⁰ Pracovná správa vlády zahŕňa tiež nové, vylepšené podmienky do obrany, zmeny pre seniorov či mladých. V duchu nižších daní, ekonomického spomalenia a veľkých výdavkov na infraštruktúru plánuje čínska vláda povoliť miestnym samosprávam vydať

⁶⁸ NPC of P.R.C.: *Functions and Powers of the NPC*. [elektronické zdroje]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Organization/2019-03/27/content_1373013.htm

⁶⁹ TANG, Frank: *China lowers 2019 GDP growth target to 6-6.5 per cent range*. (5.3.2019). [cit. 2019-04-08]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/2188625/china-lowers-2019-gdp-growth-target-6-65-cent-range>

⁷⁰ LEE, Amanda: *China raises 2019 budget deficit target on promises of tax cuts and infrastructure spending to stem slowdown*. [elektronické zdroje]. (5.3.2019). [cit. 2019-04-08]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/2188629/china-raises-2019-budget-deficit-target-promises-tax-cuts-and>

dlhopisy „špeciálneho účelu“ s celkovým vyčlenením financií vo výške 320 mld. USD, ktoré sa však nebudú zaraďovať medzi vládne dlhy. Vláda tiež plánuje povoliť miestnym autoritám vydávať bežné dlhopisy na pokrytie iných dlhov.⁷¹

Stratégia „MIC 2025“ sa po vlne kritik zo strán USA a EÚ na prekvapenie vyslovene neobjavila v tohtoročnom pracovnom dokumente, na rozdiel od predošlých rokov (2016, 2017 a 2018), kedy tvorila strategiu podstatnú časť správy. Hoci premiér Li explicitne nespomenul „MIC 2025“ vo svojej správe, prehlásil, že ČĽR urýchlí svoje plány budovať silnú výrobnú krajinu so zameraním na základný priemyselný rozvoj a technologické inovácie pretrvávajú. Správa vlády k rozpočtu potvrdila, že ústredná vláda Číny vyčlenila sumu vo výške 52,88 mld. USD na vedu a technológie na rok 2019. Namiesto frázy „MIC 2025“ začala vláda podstatu tohto plánu nazývať „smart plus“ (inteligentné plus).⁷² Riaditeľ výskumného centra Štátnej rady a zároveň člen NPC, Huang Shouhong, odôvodnil túto zmenu iba limitovaným priestorom v pracovnom dokumente a poprel akékoľvek iné špekulácie. „Nevyhnutná podpora kvalitného rastu čínskeho výrobného sektora je nutná na vylepšenie a transformovanie čínskeho hospodárstva.“ Sú slová Lin Yong, delegáta NPC z provincie Guangdong, ktorá je jednou z najväčších výrobných centier Číny, na otázku, či by Čína mala oddialiť svoj plán MIC 2025 z dôvodu obchodných sporov s USA a svetovej kritiky, zareagoval jasným nie! „Čína musí trvať na svojej vlastnej ceste. Čínsky výrobný priemysel už vedie vo svete - nemôžeme ešte povedať, že sme najlepší, ale aspoň sme druhý alebo tretí. Výrobný sektor nemôže zaostávať na úkor obchodných sporoch ČĽR a USA. Potrebujeme, aby sa inovácia stala našou kľúčovou politikou.“⁷³

⁷¹ NPC: *Full text: Report on China's national economic, social development plan*. [elektronické zdroje]. (5.3.2019). [cit. 2019-04-08]. Dostupné na: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Special_13_2/2019-03/18/content_2084118.htm

⁷² JING, Meng: *Beijing vows to upgrade country's manufacturing in 'two sessions' conference – but makes no mention of 'Made in China 2025' for first time in three years*. [elektronické zdroje]. (5.3.2019). [cit. 2019-04-08]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/2188629/china-raises-2019-budget-deficit-target-promises-tax-cuts-and>

⁷³ tamtiež

4 Kritika ČĽR zo strany členských štátov WTO (pozícia USA a EÚ)

Vyhlasenia Číny ako sú: „pevne podporujeme otvorené globálne hospodárstvo, zastávame pravidlá WTO, podporujeme multilaterálny obchodný systém, podporujeme regionálnu hospodársku integráciu, napomáhame budovať oblasti voľného obchodu, stavíme sa proti protekcionizmu vo všetkých formách a podobách, prevezmeme iniciatívu pri otváraaní trhu a posúvať ekonomickú globalizáciu smerom k otvorenejšej, inkluzívnejšej, vyváženejšej a prospešnejšej pre všetkých,“⁷⁴ sú však v rozpore so západným pohľadom. Mnohé západné štúdie či americká vláda hlásili pozorovania o Číne pracujúcej na širokom spektre politík týkajúcich sa priemyselných odvetví, ktorých cieľom je sťažiť prístup na trh dovážaným tovarom, zahraničným výrobcom a zahraničným poskytovateľom služieb, zatiaľ čo domácim spoločnostiam poskytuje vláda usmernenia, zdroje a regulačné opatrenia podporujúce domáce priemyselné odvetvia.⁷⁵ Profitovať z týchto neustále sa vyvíjajúcich politík nemajú len štátne podniky, ale aj domáce súkromné spoločnosti, ktoré sa snažia o posun v hospodárskom hodnotovom reťazci.⁷⁶

V čase, keď ČĽR pristúpila k WTO v roku 2001, prijala sériu záväzkov na zmenu svojej národnej politiky v rôznych oblastiach. Tieto záväzky tvorili súčasť prístupového protokolu, ktorý bol podmienkou na pristúpenie a členstva vo WTO. Všetky ustanovenia protokolu boli vypracované s cieľom uľahčiť pristúpenie Číny do WTO a s očakávaním, že sa krajina v budúcnosti stane trhovým hospodárstvom. Medzi základné záväzky, ktoré sú nevyhnutné na fungovanie trhového hospodárstva a doteraz nie sú dodržiavané zo strany ČĽR, patria:⁷⁷

⁷⁴ China's State Council Information Office: *China and the World Trade Organization*. 2018. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na internete: http://english.gov.cn/archive/white_paper/2018/06/28/content_281476201898696.htm

⁷⁵ USTR: *Findings of the investigation into china's acts, policies, and practices related to technology transfer, intellectual property, and innovation under section 301 of the trade act of 1974*. (3.2018). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na internete: <https://ustr.gov/sites/default/files/enforcement/301Investigations/301%20Draft%20Exec%20Summary%203.22.ustrfinal.pdf>

⁷⁶ WUEBBEKE, Jost-MEISSNER, Mirjam-ZENGLEIN, Max: *MADE IN CHINA 2025: The making of a high-tech superpower and consequences for industrial countries*. [elektronické zdroje]. Merics. (12.2016). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: https://www.merics.org/sites/default/files/2017-09/MPOC_No.2_MadeinChina2025.pdf

⁷⁷ WTO: *Protocol on the accession of the Peoples's republic of China*. [elektronické zdroje]. Accession commitments database. (2001). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <http://acdb.wto.org/tabsAP.aspx>

1.	Ceny tovarov a služieb budú určované trhovými silami v každom sektore
2.	Všetky dotácie musia byť oznámené na WTO a zakázané dotácie musia byť odstránené
3.	SOE operujú bez štátnych zásahov
4.	Nediskriminácia pri obstarávaní
5.	Právna úprava
6.	Technické prekážky obchodu - štandardizácia
7.	Ochrana práv duševného vlastníctva v súlade s medzinárodnými normami.
8.	Odstránenie všetkých obchodných prekážok a otvorenie domáceho trhu zahraničným spoločnostiam
9.	Netarifné opatrenia

Americká vláda je v súčasnosti skeptická voči schopnostiam WTO, a preto sa snaží napraviť správanie Číny po svojom. Spojené štáty sa usilujú využiť všetky dostupné nástroje - vrátane domácich obchodných bilaterálnych rokovaní, súdnych sporov WTO a strategických spoluprác s podobne zmýšľajúcimi obchodnými partnermi. Týmto krokmi chcú reagovať na nespravodlivé praktiky obchodovania, ktoré praktizuje ČĽR. Situácia vyústila do bodu, kedy sú obe krajiny v obchodnej vojne.⁷⁸ Z ekonomického hľadiska, americké sankcie na čínsky tovar nedodávajú veľký význam, keďže takéto podmienky okrem samotnej ČĽR, škodia do značnej miery aj americkým spoločnostiam a americkému hospodárskemu rastu. Z negociačného hľadiska predstavujú sankcie taktiku USA ako získať pozornosť Číny a vytvoriť nátlak na prijatie potrebných zmien⁷⁹. Obchodná komora EÚ v Číne síce vníma sankcie USA ako neprimeraný nástroj na riešenie komplexných

⁷⁸ USTR: *2018 Report to Congress On China's WTO Compliance*. (2.2019). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na internete: <https://ustr.gov/sites/default/files/2018-USTR-Report-to-Congress-on-China%27s-WTO-Compliance.pdf>

⁷⁹ THE ECONOMIST: *The story of china's economy as told through the world's biggest building*. [elektronické zdroje]. The New York Times. (23.2.2019). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.economist.com/essay/2019/02/23/the-story-of-chinas-economy-as-told-through-the-worlds-biggest-building>

problémov, ako sú nespravodlivý transfer technológií, prekážky pri vstupe na čínsky trh či neprehľadné regulačné prostredie, avšak únia chápe a zdieľa netrpezlivosť s USA.⁸⁰

Reakcia ČLR na sťažností iných krajín podávané v Svetovej obchodnej organizácii (WTO) sa značne nelíši od reakcií iných členských krajín. Hoci sa ČLR usiluje o dosiahnutie súladu s pravidlami WTO, niektoré otázky sú stále sporné.

4.1. Transfer technológií

Pri vstupe do WTO sa Čína v prístupovom protokole zaviazala zastaviť vyžadovanie transferu technológií ako podmienku vstupu na jej trh. Náročnosť pri budovaní prípadu proti ČLR spočíva v tom, že vo všeobecnosti dodržiavala svoje záväzky. Avšak od automobilovej výroby až po cloud computing potrebujú zahraničné spoločnosti lokálnych partnerov, aby mohli pôsobiť na čínskom trhu. Regulačné orgány môžu tiež vyžadovať postupy testovania a schvaľovania výrobkov, aby ich prinútili sprístupniť duševné vlastníctvo. Neuvedeným cieľom týchto politík je poskytnúť prístup čínskym firmám k zahraničným technológiám. Pri konfrontovaní Číny s obvineniami, krajina reaguje s odôvodnením, že ide o dobrovoľné obchodné dohody.⁸¹

Dlhoročný apel USA riešiť problematiku týkajúcu sa prenosu technológií zostal neriešený z čínskej strany aj napriek opakovaným bilaterálnym rokovaniam na vysokej úrovni. Časom sa vynárali nové sporné problematiky. V auguste 2017 spustil americký úrad pre obchod (Office of the U.S. Trade Representatives, ďalej len „USTR“) vyšetrovania podľa § 301 zákona o obchode z roku 1974 v znení neskorších predpisov, zamerané na politiky a praktiky čínskej vlády týkajúcich sa transferu technológií, duševné vlastníctvo a inovácie. V správe o výsledkoch z vyšetrovania USTR⁸² identifikovalo kroky nutné prijať na ochranu vplyvu Číny v 4 kategóriách: (1) použitie rôznych nástrojov na vynútenie transferu technológií a duševného vlastníctva do vlastníctva čínskych spoločností; (2) neschopnosť amerických spoločností stanoviť trhové podmienky pri rokovaníach udeľovania licencií s čínskymi

⁸⁰ EUROPEAN UNION CHAMBER OF COMMERCE IN CHINA. *European business in china position paper 2018/2019*. [elektronické zdroje]. (18.9.2018). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://www.europeanchamber.com.cn/en/publications-position-paper#download-table-319>

⁸¹ LELYVELD, Michael: *China pressured on intellectual property theft*. [elektronické zdroje]. The New York Times. (15.1.2019). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: https://www.rfa.org/english/commentaries/energy_watch/china-pressured-on-intellectual-property-theft-01152019105300.html

⁸² USTR: *Findings of the investigation into china's acts, policies, and practices related to technology transfer, intellectual property, and innovation under section 301 of the trade act of 1974*. (3.2018). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na internete: <https://ustr.gov/sites/default/files/enforcement/301Investigations/301%20Draft%20Exec%20Summary%203.22.ustrfinal.pdf>

spoločnosťami; (3) zasahovanie do fungovania trhu nariadením alebo nespravodlivým zvýhodnením čínskych spoločností pri nadobúdaní amerických spoločností či aktív s cieľom získať vysokokvalitné technológie a duševné vlastníctva; (4) vykonávanie alebo podpora neoprávnených vniknutí do komerčných počítačových sietí v USA alebo kybernetické krádeže za účelom komerčného zisku.⁸³ V marci 2018 USTR zverejnil správu so zisteniami týkajúcich sa týchto štyroch kategórií aktov z vyšetrovania. Nálezy zo skúmaných politík a praktík Číny sú neprimerané, diskriminačné a obmedzujúce americký obchod. V novembri 2018 vydal USTR aktualizovanú správu, v ktorej sa uvádzalo, že Čína neprijala žiadne zmeny na nápravu týchto politík a praktík. V následnosti na situáciu, Spojené štáty uvalili dodatočné sankcie v hodnote 250 miliárd USD na čínske dovozy.⁸⁴

Nemecká robotická spoločnosť Kuka bola v auguste 2016 kúpená čínskym výrobcom elektrických spotrebičov Midea, rovnako ako v USA, sa aj v Európe začali obávať čínskych investícií na svojom území. Teraz bude pre ČĽR takmer nemožné (legálne) získať zahraničnú technológiu potrebnú na dosiahnutie svojich cieľov do roku 2025.

Transfer technológií z rozvinutých krajín do rozvojovej krajiny je upravovaná rámcom WTO s cieľom pomôcť urýchliť rast rozvojovej krajiny.⁸⁵ Zatiaľ čo sa ČĽR odvoláva na svoj status rozvojovej krajiny, jej správanie vo svetovom hospodárstve a ambiciózne projekty tomu nesvedčia. V súčasnej dobe vzniká jednoznačný rozpor medzi jej samo prehlasovaným statusom „rozvojového štátu“ a jej dominanciou vo viacerých globálnych odvetviach, vedenie v špičkových oblastiach, vyššie množstvo odchádzajúcich investícií ako prichádzajúcich priamych zahraničných investícií a globálne projekty, ako je BRI. Tieto demonštrácie ekonomickej sily sú ďaleko mimo prostriedkov mnohých rozvinutých národov, nehovoriac o rozvojovej krajine⁸⁶.

⁸³MORRISON, Wayne M: *The Made in China 2025 Initiative: Economic Implications for the United States*. [elektronické zdroje]. (29.8.2018). Congressional research service. [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://fas.org/sgp/crs/row/IF10964.pdf>

⁸⁴ USTR: *Update concerning china's acts, policies and practices related to technology Transfer, intellectual property, and innovation*. [elektronické zdroje]. (20.11.2018). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://ustr.gov/sites/default/files/enforcement/301Investigations/301%20Report%20Update.pdf>

⁸⁵ WTO: *Working Group on Trade and Transfer of Technology*. [elektronické zdroje]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/tratop_e/devel_e/dev_wkgrp_trade_transfer_technology_e.htm

⁸⁶ KLIMAN, Daniel-KREJSA, Harry: *Is China leaping past us?*. [elektronické zdroje]. (9.11.2017). Politico. [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://www.politico.com/agenda/story/2017/09/11/china-leaping-past-us-000509>

4.2. Domáce inovácie a ochrana duševného vlastníctva

Prijatím Dohody o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (TRIPS) sa ČĽR zaviazala dodržiavať všeobecne prijaté medzinárodné normy na ochranu práv duševného vlastníctva zahraničných spoločností a jednotlivcov.⁸⁷ Zistenia USTR z roku 2014 poukázali na nedostatočnú ochranu PDV a riadne neregistrované duševné práva. Následkom je únik obchodného tajomstva, nedostatočná ochrana autorských práv či softwarové pirátstvo.⁸⁸

V súčasnej dobe je schopnosť ČĽR inovovať považovaná za kľúčovú, aby sa krajina vyhla pasci stredných príjmov a bola schopná dosiahnuť trvalo udržateľný rozvoj. Politika zameraná na podporu „domácich inovácií“ je naďalej jednou z hlavných zložiek snahy industrializácie čínskych odvetví. Štátne média zdôrazňovali dlhodobý nárast štátnych investícií do vedy a výskumu a bude sa čisto spoliehať na domáce inovácie pri rozvoji. Podľa údajov Národného štatistického úradu ČĽR sa za posledných 25 rokov predstavovala výška štátnych investícií do vedy a výskumu v priemere 20,3% ročne, v roku 2017 sa investície vyšplhali na sumu 1.76 biliónov RMB (257 mld. USD). Čínske spoločnosti môžu rozvíjať duševné vlastníctvo (ďalej len „IP“) a môžu si ponechať akékoľvek IP získané alebo vytvorené v spolupráci s medzinárodnými podnikmi. Ak by sa však pokúsili previesť IP na medzinárodnú spoločnosť, takýto prevod by podliehal prísnemu preskúmaniu. Takéto opatrenia by nemali byť využívané ako inštitucionálny nástroj na ochranu strategických technológií a umelé vylepšovanie konkurencieschopnosti domácich firiem⁸⁹.

Od 2010 sa USA intenzívne usiluje spolupracovať s ČĽR na vysokých úrovniach, riešiť a poukazovať na chyby jej politiky, ktoré preferenčne uprednostňujú duševné vlastníctvo vlastnené alebo vyvinuté v ČĽR - vo všetkých sektoroch čínskeho hospodárstva a tiež v kontexte verejného obstarávania. Ešte v máji 2012 sa Čína na sino-americkom strategickom a hospodárskom dialógu zaviazala, že bude zaobchádzať s duševným vlastníctvom vlastneným alebo vytvoreným v zahraničí rovnako ako k domácim. Spojené štáty tiež prostredníctvom spoločnej komisie pre obchod (ďalej len „JCCT“) žiadali ČĽR

⁸⁷ WTO: *Protocol on the accession of the Peoples's republic of China*. [elektronické zdroje]. Accession commitments database. (2001). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <http://acdb.wto.org/tabsAP.aspx>

⁸⁸ USTR: *2014 Report to Congress on China's WTO Compliance*. [elektronické zdroje]. (12.2014). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://ustr.gov/sites/default/files/2014-Report-to-Congress-Final.pdf>

⁸⁹ STATE COUNCIL OF P.R.C.: *国务院办公厅关于印发《知识产权对外转让有关工作办法（试行）》的通知*. [elektronické zdroje]. (18.3.2018). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: http://www.gov.cn/zhengce/content/2018-03/29/content_5278276.htm

prepracovať alebo odstrániť určité opatrenia, ktoré sa zdali byť v rozpore so sľubmi krajiny. V priebehu roka 2013 a 2014 sa diskusie medzi oboma krajinami na túto problematiku zintenzívnili. Na zasadnutí JCCT v decembri 2014, ČĽR opätovne prehlásila, že bude pristupovať k duševnému vlastníctvu vlastnenému alebo vytvorenému v iných krajinách rovnako ako k domácejmu. Tento záväzok však opätovne nebol dodržaný a Čína naďalej pokračuje v politike uprednostňovania domáceho duševného vlastníctva. Počas návštevy Pekingu v máji požiadala nemecká kancelárka Angela Merkelová o „recipročný“ prístup na trh a ochranu duševného vlastníctva⁹⁰, zatiaľ čo nový zákon o modernizácii rizika zahraničných investícií USA zvýšil kontrolu zahraničných investícií v amerických firmách. V novembri 2016 na zasadnutí JCCT v reakcii na obavy USA o pokračujúce rozporuplné opatrenia proti zahraničným duševným vlastníctvám, ČĽR oznámila, že jej štátna rada vydala dokument, ktorý vyžaduje od všetkých orgánov a regionálnych vlád konkrétnejšie opatrenia súvisiace s preferenčným prístupom k domácim inováciám. V reakcii na nerovné zaobchádzanie so zahraničnými spoločnosťami pôsobiacimi na čínskom trhu sa 1. júna 2018 Európska Komisia rozhodla podať sťažnosť na ČĽR vo WTO vo veci zavedenia niektorých politík úmyselne podkopávajúcich práva duševného vlastníctva európskych spoločností.⁹¹ Toto opatrenie bolo prijaté s cieľom zastaviť nútený transfer technológií európskych spoločností domácim čínskym subjektom vzhľadom na podmienky, pri ktorých nie sú európske spoločnosti schopné slobodne vyrokovať podmienky na trhovej báze pri transfere. Sľuby ČĽR naďalej zostali iba sľubmi a prístup ČĽR k domácim inováciám zostáva nezmenený.⁹²

4.3. Bezpečná a riadená politika informačných a komunikačných technológií

V roku 2018 ČĽR vydávala opatrenia zamerané na implementáciu *zákona o kybernetickej bezpečnosti* prijatý z roku 2016. Zahraničné štáty tieto kroky ČĽR s odvolaním sa na ochranu národnej bezpečnosti vnímajú skôr ako snahu ochrániť domáci trh pred zahraničnými aktérmi, zatiaľ čo sa zvyšujúce pozície domácich spoločností. Tieto kroky

⁹⁰ DIE BUNDESREGIERUNG: *Government consultations with china: Rule of law strengthens trust*. [elektronické zdroje]. (14.6.2016). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://archiv.bundesregierung.de/archiv-de/meta/startseite/rule-of-law-strengthens-trust-436356>

⁹¹ EUROPEAN COMMISSION: *EU launches WTO case against China's unfair technology transfers*. [elektronické zdroje]. (1.6.2018). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1852>

⁹² USTR: *2018 Report to Congress on China's WTO Compliance*. [elektronické zdroje]. (2.2019). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://ustr.gov/sites/default/files/2018-USTR-Report-to-Congress-on-China%27s-WTO-Compliance.pdf>

ČĽR predstavujú prísne obmedzenia pre širokú škálu zahraničných IKT produktov a služieb, zatiaľ čo sa uprednostňujú čínske technológie. Zainteresované strany a vlády z celého sveta žiadajú ČĽR aby predstavila bezpečné a riadené kritéria spojené s IKT zariadeniami, produktami a službami, vzhľadom na to, že tieto kritéria sú manipulované samotnou vládou na zvýhodnenie domácich spoločností rôznymi spôsobmi a sťaženie konkurencieschopnosti zahraničných aktérov. Nezahŕňajúc zákon o kybernetickej bezpečnosti sa Čína už od roku 2013 snažila odvolávať na „bezpečné a riadené“ požiadavky v rôznych opatreniach, kde používatelia čínskych informačných technológií siahajú po čínskych produktoch a uprednostňujú čínskych dodávateľov služieb, stanovila požiadavky a rozsah obsahu dostupných informácií, nariadila domáci výskum a vývoj, rozhodla, že umiestnenie výskumu a vývoja je rizikovým faktorom kybernetickej bezpečnosti a vyžaduje transfer alebo odkrytie kódovacieho zdroja, poprípade iného duševného vlastníctva.⁹³

V roku 2015 prijala ČĽR zákon o národnej bezpečnosti a protiteroristický zákon zahŕňajúci ustanovenia, ktoré zdôrazňujú nielen dôležitosť národnej bezpečnosti a protiteroristické ciele, ale vplývajú aj na hospodárske a priemyselné politiky.⁹⁴ Štátna rada tiež v roku 2015 zverejnil plán, ktorý stanovuje časový harmonogram na zabezpečenie „bezpečných a riadených“ produktov a služieb pre kritické ministerstvá do roku 2020.⁹⁵ V decembri 2014 Čínska regulačná komisia pre bankovníctvo (ďalej len „CBRC“) navrhla opatrenia, ktoré požadovali, aby aspoň 75% IKT výrobkov v bankovom systéme boli „bezpečné a riadené“ do roku 2019. Takéto opatrenia zahŕňajú kritéria brániace zahraničným poskytovateľom IKT fungovať v čínskom bankovom sektore. Krátko potom boli podobné opatrenia navrhované aj pre sektor poisťovníctva.⁹⁶

Vlády a zainteresované strany po celom svete vyjadrili vážne znepokojenie nad „bezpečným a riadeným“ režimom na najvyšších úrovniach pri rokovaní s ČĽR. Počas

⁹³ PARASOL, Max: The impact of China's 2016 Cyber Security Law on foreign technology firms, and on China's big data and Smart City dreams.[elektronické zdroje]. Computer law & security review. Vol.34. 1.(2.2018).67-98s. [cit. 2019-02-28]. Dostupné na:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0267364917300791?via%3Dihub>

⁹⁴ BLANCHARD, Ben: *China passes controversial counter-terrorism law*. [elektronické zdroje].

(28.12.2015). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://ustr.gov/sites/default/files/2018-USTR-Report-to-Congress-on-China%27s-WTO-Compliance.pdf>

⁹⁵ The state council P.R.C.: *Full Text: Report on the Work of the Government* (2015). [elektronické zdroje]. (16.3.2015). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na:

http://english.gov.cn/archive/publications/2015/03/05/content_281475066179954.htm

⁹⁶ KPMG: *Cyber security and the impact on banks in China*. [elektronické zdroje]. (3.2015). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2015/03/Cyber-Security-and-the-Impact-on-Banks-in-China-201503.pdf>

štátnej návštevy Prezident Xi v septembri 2015 v USA sa obe krajiny zaviazali spoločne vytvoriť súbor zásad pre obchod s informačnými technológiami. ČLR na rôznych rokovaníach zdôrazňovala, že jej „bezpečná a riadená“ politika nemá za cieľ obmedziť alebo zabráňovať obchodným príležitostiam zahraničných dodávateľov IKT. Čína súhlasila dodržiavať relevantné technické pravidlá Rady pre technické prekážky v obchode WTO.⁹⁷

Početné množstvo návrhov a finálnych opatrení týkajúce sa kybernetickej bezpečnosti vydané v Číne za rok 2017 a 2018 poukazujú na prístup Číny ku kybernetickej bezpečnosti. Opatrenia ČLR sa javia byť v rozpore s nediskriminačným, obchod neobmedzujúcim prístupom, ku ktorému sa ČLR zaviazala už viac krát. Čínske IKT bezpečnostné opatrenia dotýkajúce sa mnohých odvetví hospodárstva využívajúce digitálne technológie spustili vlnu ešte väčších obáv zahraničným štátom, ktorým sa sťažil prístup na čínsky trh. Spojené štáty svoje vážne znepokojenia nad čínskym prístupom k regulácii kybernetickej bezpečnosti posunuli na pôdu WTO. Svoje pripomienky k návrhom opatrení, bilaterálne a multilaterálne adresovali na WTO zasadnutiach výborov či zasadnutiach rád v snahe presvedčiť ČLR, aby prehodnotila svoje politiky v tejto oblasti a zabezpečiť, aby boli v súlade s WTO záväzkami či bilaterálnymi záväzkami. Táto snaha USA naďalej pretrváva.⁹⁸

4.4. Investičné obmedzenia a otvorenosť čínskeho trhu

Čína už od začiatkov reforiem otvárania sa opierala o katalóg oblastí zahraničných investícií, ktorým boli sprístupnené domáci trh a stanovoval kritéria výšky kapitálu, ktorú mohli vlastniť zahraničné spoločnosti. Tento systém investičného katalógu zahŕňal „podporované“ sektory a negatívny zoznam, ktorý obsahuje „obmedzené“ a „zakázané“ sektory. Po neskoršej revízii existovali 2 negatívne zoznamy, 1 aplikovaný v Zóne voľného obchodu Číny (ďalej len „FTZ“) a druhý sa uplatňuje vo zvyšných častiach krajiny⁹⁹.

⁹⁷ LIAO, Rebecca: *Digital diplomacy: In China, the Tech Industry Does What Washington Can't*. [elektronické zdroje]. (12.10.2015). [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2015-10-12/digital-diplomacy>

⁹⁸ USTR: *2018 Report to Congress on China's WTO Compliance*. [elektronické zdroje]. (2.2019). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://ustr.gov/sites/default/files/2018-USTR-Report-to-Congress-on-China%27s-WTO-Compliance.pdf>

⁹⁹ MINISTRY OF COMMERCE OF THE P.R.C.: *Catalogue of Industries for Guiding Foreign Investment*. [elektronické zdroje]. (28.06.2017). [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: http://www.fdi.gov.cn/1800000121_39_4851_0_7.html

V prístupovom protokole sa Čína zaviazala odstrániť prekážky v obchode a otvoriť domáci trh zahraničným subjektom od prvého dňa členstva vo WTO. Európska obchodná komora pôsobiaca v ČĽR však zistila, že prekážky obmedzujúce vstup na trh aj po rokoch stále nie sú odstránené.¹⁰⁰

ČĽR sa snaží chrániť mnohé domáce priemyselné odvetvia prostredníctvom reštriktívneho investičného režimu, ktorý nepriaznivo ovplyvňuje vstup zahraničných investorov do kľúčových odvetví služieb, poľnohospodárstva, ťažobného priemyslu a niektorých výrobných odvetví. Mnohé aspekty spojené so súčasným investičným režimom ČĽR znepokojujú zahraničných investorov, zahŕňajúc nedostatok liberalizácie odzrkadlenej na stanovených kritériách k zahraničnému kapitálu a spoločným podnikom (čínsky podiel so zahraničným), systém administratívneho schvaľovania širokého spektra investícií, ktorý funguje individuálne pri jednotlivých prípadoch, narastajúci potenciál pribúdania nových národných preskúmaní s odvolaním sa na národnú bezpečnosť či čoraz nepriaznivejší vplyv zákona o kybernetickej bezpečnosti ČĽR a s ním spojené opatrenia, vrátane zákazu cezhraničného toku dát.¹⁰¹ Čínske úrady podmieňujú schválenie investícií podmienkami ako sú transfer technológií podnikov či vykonávania výskumu a rozvoja priamo v ČĽR, splňať kvóta vývozu alebo využívanie miestnych zdrojov, robiť hodnotné, špecifické obchodné ústupky pre konkrétne obchodné prípady.¹⁰²

Pripomienky Spojených štátov k reštriktívnemu investičnému režimu zahrnuté v bilaterálnych rokovaníach neviedli k uvoľneniu investičných obmedzení. Napokon návšteva prezidenta Trumpa v Pekingu v novembri 2017 priniesla prehlásenie ČĽR v budúcnosti zmierniť obmedzenia zahraničných investícií v určitých oblastiach ako sú bankové služby, životné poistenie, cenné papiere a správa aktív.¹⁰³

¹⁰⁰ EUROPEAN CHAMBER: *Position paper 2015/2016*. [elektronické zdroje]. (2015). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: https://www.eusmecentre.org.cn/sites/default/files/European%20Business%20in%20China%20Position%20Paper%202015-2016_en.pdf

¹⁰¹ USTR: *2018 Report to Congress on China's WTO Compliance*. [elektronické zdroje]. (2.2019). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://ustr.gov/sites/default/files/2018-USTR-Report-to-Congress-on-China%27s-WTO-Compliance.pdf>

¹⁰² MINISTRY OF COMMERCE P.R.C.: *Catalogue of Industries for Guiding Foreign Investment (Revision 2017)*. [elektronické zdroje]. (28.06.2017). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: http://www.fdi.gov.cn/1800000121_39_4851_0_7.html

¹⁰³ McEVERS, Kelly: *What Came Out Of President Trump's Trip To China*. [elektronické zdroje]. (9.11.2017). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: <https://www.npr.org/2017/11/09/563133692/what-came-out-of-president-trumps-trip-to-china?t=1555592065277>

Z hľadiska EÚ zostáva kľúčovým problémom „nedostatočný recipročný prístup na trh“. EÚ chce európskym spoločnostiam poskytnúť väčší prístup, menej čínskych dotácií pre čínske spoločnosti a obmedzenie transferu technológií z európskych firiem do spoločných spoločností so štátnym vlastníckym podielom v ČĽR.¹⁰⁴ EÚ kritizuje ochranné kroky ČĽR, pri ktorých krajina drží ochrannú ruku nad domácimi tržmi v strategických odvetviach a tým bráni zahraničnej konkurencii pôsobiť na trhoch so selektívnou otvorenosťou určitých trhov, požadovaním určitých licencií a iných obmedzení. Európske či iné zahraničné subjekty so záujmom pôsobiť na čínskom trhu sú nútené absolvovať nerovné požiadavky¹⁰⁵, bez ktorých nemožno vstúpiť na trh ČĽR. Absencia recipročného prístupu v sektore finančných služieb je pre EÚ neprehliadnuteľná. Zatiaľ čo je európsky trh v tejto oblasti pre čínske subjekty plne sprístupnený, európskym subjektom sa nedostáva recipročný prístup.¹⁰⁶ Rétorika opakovaná čínskymi predstaviteľmi pri vysvetľovaní, prečo obmedzujú prístup na domáci trh medzinárodným investorom je snaha zabrániť tomu, aby sa čínsky finančný systém stal príliš prepojený na ten globálny, odvolávajúc sa na situáciu počas finančnej krízy v rokoch 2007/2008. Faktom je, že čínske finančné inštitúcie sa už stali súčasťou globálneho finančného systému tým, že pôsobia na zahraničných trhoch.¹⁰⁷ Vrcholní predstavitelia EÚ preto apelujú na ČĽR dodržiavať recipročné ekonomické vzťahy, vzhľadom na úzke obchodné a investičné prepojenie oboch strán.¹⁰⁸

Podstatu sprístupnenia domáceho trhu má význam merať len konkrétnymi príležitosťami, z ktorých vychádzajú aj výsledky. ČĽR sprístupnila mnoho sektorov do

¹⁰⁴ ESCOBAR, Pepe: *EU dilemma: How to deal with China*. [elektronické zdroje]. Asian Times. (17.03.2019). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: <https://www.asiatimes.com/2019/03/article/eu-dilemma-how-to-deal-with-china/>

¹⁰⁵ Vytvorenie spoločných podnikov s domácimi subjektami či transfer kľúčových technológií spoločnosti

¹⁰⁶ EURÓPSKA KOMISIA: *Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Európskej rade a Rade EÚ – Čína: strategická vízia*. [elektronické zdroje]. (12.03.2019). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-eu-china-a-strategic-outlook_sk.pdf?fbclid=IwAR1oAZM2YMGyLURX6QVmyY9upjHPRyplj57e-56pARFXxOL0H0zXBhjml

¹⁰⁷ ALUN, John: *Chinese conglomerates to continue targeting overseas financial institutions*. [elektronické zdroje]. South China Morning Post. (18.01.2017). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: <http://www.scmp.com/business/banking-finance/article/2063143/chinese-conglomerates-continue-targeting-overseas-financial>

¹⁰⁸ EURÓPSKA KOMISIA: *Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Európskej rade a Rade EÚ – Čína: strategická vízia*. [elektronické zdroje]. (12.03.2019). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-eu-china-a-strategic-outlook_sk.pdf?fbclid=IwAR1oAZM2YMGyLURX6QVmyY9upjHPRyplj57e-56pARFXxOL0H0zXBhjml

určitej miery, vrátane finančného sektora, avšak sprístupnenie týchto častí sú nezaujímavé pre zahraničných investorov, zatiaľ čo naďalej ostávajú strategické sektory uzavreté.¹⁰⁹

4.5. Štátne podniky a štátne dotácie

V prístupovom protokole ČĽR súhlasila neovplyvňovať, priamo či nepriamo, obchodné rozhodnutia štátnych podnikov (SOE). SOE budú konať podnikateľské aktivity zahŕňajúce import a export čisto na základe obchodných činiteľov ako sú cena, kvalita, dostupnosť či predajnosť tovarov, produktov a služieb. Pod oddielom 15 prístupového protokolu sa krajina tiež zaviazala oznamovať WTO každú dotáciu v súlade s čl.1 a 3 Dohody o subvenciách a vyrovnávacích opatreniach. Poskytnuté informácie majú byť presné a krajina je povinná zodpovedať na otázky iných členov.¹¹⁰ Zistenia USTR poukazujú na nedostatočné zverejňovanie štátnych dotácií na WTO, navyše Čína naďalej pokračuje v poskytovaní zakázaných dotácií a dotácií zvýhodňujúcich domácich producentov.¹¹¹

Čína naďalej poskytuje značné množstvo dotácií domácomu priemyslu, ktoré majú následok na férovú konkurenciu vo svete. Dominancia nespravodlivo podporovaných SOE v rôznych odvetviach odstraňuje akékoľvek predsudky nejednotného prístupu k financovaniu súkromných spoločností, či sa jedná o čínske alebo medzinárodné.¹¹² Samotné čínske banky, ktoré sú SOE, stále poskytujú financovanie druhým SOE za podmienok, ktoré by boli pre súkromné subjekty nepredstaviteľné. Tento model financovania umožňuje dominanciu SOE a napomáha im získať obstarávania za výrazne nižšie ceny ako sú tie trhové, čo koniec koncov vytláča súkromný sektor.¹¹³ Jasným príkladom politicky riadeným podnetom smerovaným čínskym SOE bolo v máji 2018, keď SOE bolo nariadené zvýšenie nákupov ropy a poľnohospodárskych výrobkov od amerických dodávateľov ako súčasť dohody medzi USA a ČĽR.¹¹⁴ Takéto zásahy by sa nemohli realizovať pri dodržiavaní

¹⁰⁹ EUROPEAN CHAMBER: *18 months since Davos: How China's vision became a reform imperative*. [elektronické zdroje]. (2018). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: <https://ebowwn.com/uploads/7edb5-18-months-since-davos.pdf>

¹¹⁰ WTO: *Protocol on the accession of the Peoples's republic of China*. [elektronické zdroje]. Accession commitments database. (2001). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <http://acdb.wto.org/tabsAP.aspx>

¹¹¹ USTR: *2014 Report to Congress on China's WTO Compliance*. [elektronické zdroje]. (12.2014). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://ustr.gov/sites/default/files/2014-Report-to-Congress-Final.pdf>

¹¹² STRATFOR: *State-Owned Enterprises Are a Hard Habit China Doesn't Want to Break*. [elektronické zdroje]. (7.11.2018). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: <https://worldview.stratfor.com/article/state-owned-enterprises-are-hard-habit-china-doesnt-want-break>

¹¹³ BELTON, Keith B: *The global manufacturer. The trade wars's troubling twist*. [elektronické zdroje]. (17.04.2018). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: <https://www.industryweek.com/economy/trade-wars-troubling-twist>

¹¹⁴ TAN, Florence-GU, Hallie-PATTON, Dominique: *China signals to state giants - 'Buy American' oil and grains*. [elektronické zdroje]. Reuters. (23.05.2018). [cit. 2019-03-02]. Dostupné na:

reformy SOE, ktorú ani v budúcnosti nemožno dodržať ak naďalej budú SOE pod príslym riadením KSC.¹¹⁵

Čína pri vstupe do WTO sa zaviazala v prístupovom protokole, že vláda nebude ovplyvňovať rozhodnutia SOE, prax však ukazuje na opačné kroky. Dokumenty vydané Ústredným výborom KSC či Štátnou radou¹¹⁶ sú hlavne zamerané na posilnenie vedenia KSC v SOE¹¹⁷. Niektoré z týchto dotácií sú porušením pravidiel WTO. Spojené štáty boli schopné riešiť niektoré z týchto dotácií prostredníctvom uvalenia vyrovnávacích ciel a prostredníctvom prípadov urovnávania sporov na pôde WTO. Členské štáty WTO naďalej tlačia na Čínu, aby oznámila WTO všetky svoje štátne dotácie na základe záväzku, ktorý im vyplýva z členstva. Od vstupu ČĽR do WTO čelí Čína neustálým obvineniam, že neposkytuje WTO kompletné správy o subvenciách centrálnej vlády a do júla 2016 neuvádzala informácie zahŕňajúce subvencie regionálnych vlád, ktoré Spojené Štáty napadli ako zakázané dotácie podľa pravidiel WTO. Spojené štáty spolu s EÚ sa snažia zabrániť uplatneniu statusu netrhového hospodárstva pre ČĽR s cieľom vzdorovať praktikám a dôsledkov politík narúšajúcich obchod. Spolupráca USA, EÚ a Japonska má za cieľ identifikovať ďalšie účinné opatrenia na riešenie problémových subvenčných postupov, ktoré v súčasnosti nepokrývajú existujúce povinnosti.¹¹⁸

4.6. Nadmerná kapacita výroby a dumping

V čase svojho pristúpenie do WTO, ČĽR súhlasila s revíziou svojich nariadení a postupov antidumpingových konaní, aby boli v súlade s Dohodou o antidumpingu. Táto dohoda uvádza podrobne pravidlá, ktoré predpisujú spôsob a základ, ktorý môže člen WTO podniknúť na kompenzáciu poškodzujúcich výrobkov dovážaných z inej WTO členskej krajiny. Čína tiež súhlasila s poskytnutím súdneho preskúmania rozhodnutí vykonaných pri

<https://uk.reuters.com/article/uk-usa-trade-china/china-signals-to-state-giants-buy-american-oil-and-grains-idUKKCN1IO2S9>

¹¹⁵ THECHINADASHBOARD: *State-owned enterprise policy reform*. [elektronické zdroje]. (2019). [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <https://chinadashboard.asiasociety.org/winter-2019/page/state-owned-enterprise>

¹¹⁶ Dokumenty: *Guiding Opinions of the Central Committee of the Chinese Communist Party a the State Council on Deepening the Reform of State-owned Enterprises*

¹¹⁷ EUROPEAN CHAMBER: *18 months since Davos: How China's vision became a reform imperative*. [elektronické zdroje]. (2018). [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <https://ebowwn.com/uploads/7edb5-18-months-since-davos.pdf>

¹¹⁸ EU PRESS AND INFORMATION TEAM: *Joint Statement of the Trilateral Meeting of the Trade Ministers of the European Union, Japan and the United States*. [elektronické zdroje]. (9.1.2019). [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: https://eeas.europa.eu/delegations/united-states-america/56329/joint-statement-trilateral-meeting-trade-ministers-european-union-japan-and-united-states_en

vyšetrovaní dumpingových podozrení. V súčasnosti Čína zaviedla 109 antidumpingových opatrení, ovplyvňuje dovoz zo 17 krajín alebo regiónov.¹¹⁹

Dôsledkom štátom riadenej ekonomiky je ČĽR často vyčítane jej nehospodárne výrobné kapacity o čom svedčia obrovské a pretrvávajúce nadmerné kapacitné v niekoľkých priemysloch. Očakáva sa, že ČĽR bude vytvárať nadmerne kapacity aj v iných priemyselných odvetviach prostredníctvom priemyselných plánov, ako napríklad MIC 2025, podľa ktorého sa čínska vláda usiluje posilniť postavenie domácich výrobcov na domacom trhu, odstrániť závislosť krajiny na importe určitých produktov a získať globálny podiel na trhu v 10 vyspelých výrobných odvetviach.¹²⁰

Vo výrobných priemysloch ako sú oceľ a hliník, sú čínske hospodárske plány, vládne zákroky a finančné podpory zodpovedné za nadmernú produkciu, ktorá vedie k nesmierne nízkym cenám, tým narúša svetové trhy a poškodzuje zahraničných výrobcov. Hoci ČĽR verejne uznala nadmernú kapacitu produkcie v týchto odvetviach, je potrebné aby krajina prijala zmysluplné kroky na riešenie základných príčin trvalo udržateľným spôsobom.¹²¹

V priebehu rokov 2000 až 2016 predstavovala Čína 75% globálnej výroby ocele. Nárast produkcie značne prevyšujú globálny či čínsky dopyt po oceli v tom istom období. V súčasnosti čínska produkcia ocele predstavuje približne polovicu celosvetovej kapacity a dvojnásobok kombinovanej kapacity výrobcov EÚ, Japonska, Spojených štátov a Ruska. Vývoz ocele z Číny sa stal najväčším na svete, 91 miliónov tón v roku 2014, čo je 50% ročný nárast napriek pomalému rastu dopytu vo svete. V roku 2015 dosiahol čínsky vývoz ocele historickú hodnotu 110 miliónov tón, čo vyvolalo obavy zo škodlivých následkov vývozu na už nasýtený svetový trh s oceľou. Čínsky vývoz ocele rástol do prvej polovice roka 2016, následne začal klesať a do dnes má klesajúci trend.¹²²

¹¹⁹ USTR: *2018 Report to Congress on China's WTO Compliance*. [elektronické zdroje]. (2.2019). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://ustr.gov/sites/default/files/2018-USTR-Report-to-Congress-on-China%27s-WTO-Compliance.pdf>

¹²⁰ WUTTKE, Jorg: *The dark side of China's economic rise*. [elektronické zdroje]. Global policy. Vol.8.62-70 s. (29.6.2017). [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/1758-5899.12439>

¹²¹ USTR: *2018 Report to Congress on China's WTO Compliance*. [elektronické zdroje]. (2.2019). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://ustr.gov/sites/default/files/2018-USTR-Report-to-Congress-on-China%27s-WTO-Compliance.pdf>

¹²² PETROFF, Alanna: *The global steel industry bz the numbers*. [elektronické zdroje]. (2.2019). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://money.cnn.com/2018/03/02/news/economy/steel-industry-statistics-us-china-canada/index.html>

Kapacita výroby primárneho hliníka v ČĽR za obdobie rokov 2011 až 2015 tiež narástla o viac ako 50% aj napriek prudkému poklesu globálnych cien hliníka počas tohto obdobia. Kapacity ČĽR v nasledujúcich rokoch naďalej rástli. Veľký počet nových výrobní bol vybudovaný s vládnu podporou a v súčasnosti predstavuje čínska produkcia primárneho hliníka vyše polovice svetovej kapacity. Táto nadmerná kapacita má za následok nerovnováhu a narúšanie cien hliníka na svetových trhov, čím sa uškodilo svetovým výrobcem. Prebytočná kapacita v Číne, či už ocele, hliníka alebo iného, bude mať za následok poškodenie svetových výrobcov vzhľadom na priamy export na svetové trhy, zmeny svetových cien a nadbytočná ponuka, ktoré majú vplyv na existenciu menej konkurencieschopných výrobcov vo svete. Mnohí výrobcovia partnerských krajín Číny predkladali sťažností svojim vládam a žiadali zaviesť obchodné opatrenia ako reakcia na narušenie obchodu nadmernými kapacitami z Číny. Spojené štáty, ako jedna z krajín, ktorým tieto nadmerné kapacity výrazne škodia, prijali opatrenia podľa oddielu 232 ods. zákona o rozšírení obchodu z roku 1962 na zvýšenie ciel na výrobky z ocele a hliníka po zistení, že nadmerný dovoz predstavuje hrozbu pre národnú bezpečnosť krajiny.¹²³

Európsky solárny priemysel doplatil v minulosti na lacnú a nadmernú produkciu solárnych panelov pochádzajúcich z Číny, čím sa európski výrobcovia museli obrátiť na Európsku komisiu so sťažnosťami na nespravodlivú hospodársku súťaž. Čínska vláda subvencie popierala, avšak výsledky vyšetrovania Európskej komisie priniesli zavedenie ciel na importované čínske solárne panely. Spor o solárne panely sa EÚ a Číne podarilo vyriešiť v roku 2013.¹²⁴

Dean Garfield z Medzinárodnej rady pre technologický priemysel v liste adresovanom americkému ministerstvu financií uviedol, že ČĽR zneužila svoje privilégia vyplývajúce z členstva vo WTO, čím podporuje vyšetrovanie podľa oddielu 301 obchodného práva USA, ktoré viedlo k uvaleniu sankcií. Tiež uviedol, že jednostranné

¹²³FERER, Rachel F.- JONES, Vivian C.: *Section 232 of the Trade expansion act of 1962*. [elektronické zdroje]. Congressional research service. (23.2.2018). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://fas.org/sgp/crs/misc/IF10667.pdf>

¹²⁴CHUN,Yu. *EU-China Solar Panels Trade Dispute "Settlement and challenges to the EU*. [elektronické zdroje]. (6.2015). European institute for Asian Studies. [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <http://www.eias.org/wp-content/uploads/2016/02/EU-Asia-at-a-glance-EU-China-Solar-Panels-Dispute-Yu-Chen.pdf>

zameranie sa na sankcie nevedie k riešeniu problému a vyzval americkú stranu na vytvorenie koalície s inými krajinami a tak vyvíjať nátlak na ČĽR prostredníctvom WTO.¹²⁵

WTO, ako jediná medzinárodná organizácia svojho druhu zaoberajúca sa pravidlami medzinárodného obchodu, disponuje nástrojmi riešenia sporov medzi krajinami, preto americká administratíva by mala zvážiť spojenie sa s inými vládami s cieľom podávať sťažnosti v rámci WTO voči ČĽR (a rokovať o nových pravidlách - napr. O štátnych podnikoch - kde pravidlá WTO ešte nedostatočne pokrývajú túto problematiku). Faktom je, že doteraz neexistuje žiaden prípad, pri ktorom by Čína jednoducho odignorovala rozhodnutia Orgánu na urovnávanie sporov WTO (ďalej len „DSB“) proti nej, ako sa to stalo pri niektorých iných vládach, napríklad Spojené štáty nedodrжали sťažnosť týkajúcej sa dotácií na bavlnu, ktorú priniesla Brazília, alebo EÚ stále nepovoľuje predaj hormonálne spracovaného mäsa na jej území aj po tom, ako WTO rozhodlo v prospech sťažovateľov (Kanadou a USA).¹²⁶

¹²⁵ LENG, Sidney: *China must stop fooling itself if it is a world leader in science and technology*, magazine editor says. [elektronické zdroje]. (26.6.2018). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/news/china/society/article/2152617/china-must-stop-fooling-itself-it-world-leader-science-and>

¹²⁶ BACCHUS, James - LESTER, Simon - ZHU, Huan: *Disciplining China's Trade Practices at the WTO: How WTO complaints can help make China more market-oriented*. [elektronické zdroje]. CATO Institute. Policy analysis no.856. (15.11.2018). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://www.cato.org/publications/policy-analysis/disciplining-chinas-trade-practices-wto-how-wto-complaints-can-help#full>

5 Diskusia

Faktom je, že ČĽR profituje zo súčasného ekonomického modelu už 40 rokov, odkedy sa začala otvárať svet. Súčasná doba, ktorej budúcnosť predstavujú nové technológie, umelá inteligencia a inovácie, prináša nové možnosti zmeny usporiadania sveta. Svetové mocnosti, ako sú USA a ČĽR, tvrdo bojujú o dominantnú pozíciu v novej ére, ére digitalizácie. Silným ekonomikám oprávnené rastú obavy z novej tváre Číny, avšak to neznamená, že medzinárodný obchod sa bude teraz uberať smerom k protekcionizmu. WTO ako ochranca multilateralizmu a spolupráce vo svetovom obchode by mala dohliadať na férový prístup jednotlivých krajín. Je WTO v dnešnej podobe schopné plniť takúto úlohu? Vidia členské štáty v súčasnosti riešenie problémov práve v organizácii? V tejto časti sa prostredníctvom syntézy pokúsime indikovať potenciálne alternatívy na dosiahnutie férového a funkčného systému pre ČĽR, rovnako ako pre WTO. Globálna scéna sa v najbližších dekádach určite nebude odvracať od globalizácie, práve naopak, svetové ekonomiky prejavujú záujem o multilateralizmus pred protekcionizmom, vrátane USA, ktorá svoju súčasnú protekcionistickú politiku využíva ako nástroj na dosiahnutie svojich záujmov.

5.1. Status rozvojovej krajiny

Z krajiny trpiacej nesmiernou chudobou sa za 40 rokov vypracovala na druhú najväčšiu ekonomiku sveta, podarilo sa jej dostať 800 miliónov obyvateľov z extrémnej chudoby. Tento stav by nebol možný bez členstva vo WTO, z ktorého ČĽR vyplývajú okrem povinností aj mnohé benefity. ČĽR sa ohradzuje statusom rozvojovej krajiny a nárokuje si tým aj výhody vyplývajúce zo statusu.¹²⁷ Spornou časťou je však samotný status rozvojovej krajiny. Je primerané či férové ponechať Číne takýto status, ak jej ekonomika je 2. najväčšia na svete, disponuje inováciami a technológiami, ktorými mnohé vyspelé štáty nedisponujú, a iniciuje najväčší projekt výstavby infraštruktúry po celom svete?

EÚ a USA majú jasno v problematike a jasne sa postavili proti výhodám vyplývajúcich z takéhoto statusu. Namiesto označovania za 2. najväčšiu ekonomiku sveta

¹²⁷ H.E. AMBASSADOR ZHANG, MING: *Cooperation and Dialogue Is the Mainstay of China-EU Relations*. [elektronické zdroje]. (22.3.2019). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjb_663304/zwjg_665342/zwbd_665378/t1647468.shtml

alebo najväčšieho exportéra sveta si ČĽR volí označenie „najväčšej rozvojovej krajiny sveta“.¹²⁸

Bývalý generálny tajomník OSN, Kofi Annan, jasne zadefinoval: „Rozvinutá krajina je krajina, ktorá umožňuje všetkým svojim obyvateľom užívať slobodný a zdravý život v bezpečnom prostredí.“¹²⁹ Svetová banka definuje „vysoko-príjmové ekonomiky“, ktoré sú často chápané aj ako „vyspelé ekonomiky“, ako krajina, kde ľudia v priemere zarábajú približne 12 056 USD ročne. Spojené štáty, napríklad spĺňajú bez problémov hranicu s priemerným príjmom 58 270 USD ročne.¹³⁰ Príjem na osobu pre ČĽR predstavuje 8 827 USD ročne, a teda nespĺňa definíciu Svetovej banky o vyspelej ekonomike.¹³¹ Samotné WTO explicitne nedefinuje kritéria rozvojovej alebo rozvinutej krajiny - členovia si môžu sami určiť svoj status.

Peking označuje osobitné a diferencované zaobchádzania (ďalej len „SDT“), ktoré jej vyplývajú zo statusu rozvojovej krajiny, za základné práva WTO. SDT umožňujú Číne poskytovať štátne dotácie v poľnohospodárskom sektore a nastavovať vyššie prekážky vstupu na svoj trh.¹³² Carla Freeman, profesorka čínskych štúdií na Univerzite Johna Hopkinsa vysvetľuje, že úsilím WTO je podporovať „postupnú liberalizáciu“ obchodu, ide o komplexný proces, ktorý môže trvať určitý čas v závislosti od kapacít krajiny. S cieľom podporiť otvorený obchod medzi krajinami dáva WTO rozvojovým krajinám čas na postupné zrušenie protekcionistických politík (vývozných dotácií, dovozných ciel,...).¹³³ Pri vstupe do WTO sa Čína radila k rozvojovým krajinám. Problém v jej statuse rozvojovej krajiny v súčasnosti však nevidí iba USA, ale aj EÚ. USA okrem argumentov ako sú: Čína

¹²⁸ WONG, Alan: *Is China a developed country? A long (and better) answer*. [elektronické zdroje].

(20.8.2018). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na:

<https://www.scmp.com/news/china/society/article/2152617/china-must-stop-fooling-itself-it-world-leader-science-and>

¹²⁹ ANNAN, Kofi: *United Nations Conference on Trade and Development: Address by Mr. Kofi Annan, secretary-general of the United Nations*. [elektronické zdroje]. (12.2.2000). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: https://unctad.org/en/Docs/ux_tdl365.en.pdf

¹³⁰ WORLD BANK: *World bank country and landing groups*. [elektronické zdroje]. (20.8.2018). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519-world-bank-country-and-lending-groups>

¹³¹ WORLD BANK: *GDP per capita (current US\$)*. [elektronické zdroje]. (2019). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=CN>

¹³² LEE, Amanda: *China refuses to give up 'developing country' status at WTO despite US demands*. [elektronické zdroje]. (6.4.2019). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3004873/china-refuses-give-developing-country-status-wto-despite-us>

¹³³ WONG, Alan: *Is China a developed country? A long (and better) answer*. [elektronické zdroje].

(20.8.2018). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na:

<https://www.scmp.com/news/china/society/article/2152617/china-must-stop-fooling-itself-it-world-leader-science-and>

je svetová veľmoc, 2. najväčšia ekonomika sveta,... sa vyhradzuje Protokolom o pristúpení ČĽR do WTO, ktorý podpísala Čína pri vstupe. V samotnom protokole sa Číne odňalo právo určenia statusu rozvojovej krajiny, a to v: (1) Dohode o dotáciách, (2) Dohode o colných hodnoteniach, (3) Dohode o obchodných investičných opatreniach, (4) Dohode o sanitárnych a fytosanitárnych opatreniach a (5) Dohode o technických prekážkach obchodu.¹³⁴ Čína sa bráni, že status rozvojovej krajiny je nekonzistentný s podmienkami jeho Protokolu o pristúpení k WTO.¹³⁵

Ann Lee, profesorka ekonómie a financií z univerzity v New Yorku uvádza: „Všetci seriózní ekonómovia sa už dávno zhodli na tom, že jedinou cestou, ako môžu krajiny prejsť zo statusu rozvojovej krajiny k statusu vyspelej krajiny, je chrániť svoje vlastné priemyselné odvetvia dovtedy, kým nebudú dostatočne silné na to, aby mohli konkurovať na globálnom trhu,“¹³⁶ Alanna Krolkowski z Missouri vedeckej a technickej univerzity argumentuje, že v podstatných aspektoch medzinárodných vzťahov sa Číne podarilo prerásť kategóriu rozvojových krajín a dokonca predbehla aj niektoré vyspelé krajiny. Napriek spomaleniu rastu čínskej ekonomiky v posledných rokoch, jej HDP stále ročne rastie približne o jednu miliardu USD. Tento „zlý ekonomický rast“ je stále väčší ako veľkosť celého hospodárstva Číny v roku 2003. Mnohí odborníci vedia, že v prípade ČĽR je pomenovanie „rozvojová krajina“ jednoducho nedostatočná na to, aby opísala Čínu a zachytila jej hospodársky rozvoj a skutočnú moc.¹³⁷

ČĽR je silnejšia ako nikdy predtým a jej vývoj je chápaný ako výzva pre svetový poriadok. Ak Čína bude naďalej iba „čerpať“ zo systému, zatiaľ čo praktizuje agresívnu súťaž, politicky prijateľné možnosti rastu Číny v nasledujúcich desaťročiach budú zúžené na jednu, a tou bude konfrontácia. Netreba však zabúdať, že priemerný príjem obyvateľa ČĽR je stále ďaleko nižší ako vo vyspelých krajinách. „Pre krajinu, ktorá je taká veľká a rôznorodá ako Čína, nemá označenie „rozvojová krajina“ zmysel. Na jednej strane je

¹³⁴ USTR: *2018 Report to Congress On China's WTO Compliance*. (2.2019). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na internete: <https://ustr.gov/sites/default/files/2018-USTR-Report-to-Congress-on-China%27s-WTO-Compliance.pdf>

¹³⁵ TSUJI, Takashi – HOSOKAWA, Rintaro – HOYAMA, Taisei: *US takes aim at China's status as a developing country*. [elektronické zdroje]. (02.3.2019). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://asia.nikkei.com/Economy/Trade-war/US-takes-aim-at-China-s-status-as-a-developing-nation>

¹³⁶ WONG, Alan: *Is China a developed country? A long (and better) answer*. [elektronické zdroje]. (20.8.2018). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/news/china/society/article/2152617/china-must-stop-fooling-itself-it-world-leader-science-and>

¹³⁷ tamtiež

v krajine mnoho miest a ľudí, ktorí sú chudobní a na druhej strane sú tí, ktorí sú extrémne bohatí.“ povedal Scott Kennedy, zástupca riaditeľa čínskych štúdií Centra pre strategické a medzinárodné štúdie.¹³⁸ ČĽR je extrémne nevyvážená, svojím spôsobom si vieme vo vnútri štátu nájsť vyspelú ale aj rozvojovú ekonomiku. Napríklad čínske pobrežné provincie, ktorých populácia sa neraz vyrovná populácii západných krajín a ich životný štandard tiež nezaostáva za Západom. Regióny vnútrozemia a západu Číny sú však omnoho chudobnejšie a porovnateľne zodpovedajúce štandardu rozvojovej krajiny. Pri porovnaní najľudnatejšieho regiónu Číny a USA - provincia Guangdong a štát Kalifornia – by sa dalo pozorovať ako veľmi sa za 40 rokov reforiem vyvinula Čína, ale aj to, že ešte má ďaleko od toho, aby naozaj dobehla USA. Pri porovnaní Kalifornie ako suverénnej ekonomiky, by bola piatou najväčšou ekonomikou sveta s HDP 2,7 bilióna dolárov. V skutočnosti sa Kalifornii podarilo v roku 2017 predbehnúť ekonomiku Spojeného kráľovstva. Guangdong, najproduktívnejšia provincia Číny, má viac ako dvojnásobnú populáciu Kalifornie, ale pri vyčíslení jej ekonomiky je o polovicu menšia ako tá v Kalifornii.¹³⁹ Jednoznačné určenie statusu Číny je asi jedno z najťažších spomedzi všetkých krajín sveta, vzhľadom na jej vnútroštátnu diverzitu a obrovskú rozlohu. Aj keď nerovnosť medzi najbohatšími a najchudobnejšími krajinami sveta naďalej pretrváva, rozdiely v životných podmienkach medzi týmito 2 pólmi sú omnoho nejasnejšie. Na Čínu teda treba aplikovať špecifický a konkrétny pohľad pri hľadaní správneho statusu krajiny, a nie ho iba zovšeobecňovať.¹⁴⁰

5.2. Čínske sľuby a činy

Zahraničné firmy, ktoré chcú podnikáť v ČĽR, musia mať čínskeho partnera a zdieľať svoju technológiu s partnerskou firmou. Nútené zdieľanie technológií je vyslovene zakázané pravidlami WTO. Od vstupu do organizácie v roku 2001, Číňania toto pravidlo nerešpektovali a bezvýhradne tvrdili, že zahraničné firmy sa dobrovoľne dohodli na zdieľaní svojich technológií, pretože chcú byť aktívnymi na čínskom trhu.¹⁴¹

¹³⁸ tamtiež

¹³⁹ WONG, Alan: *Is China a developed country? A long (and better) answer*. [elektronické zdroje]. (20.8.2018). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/news/china/society/article/2152617/china-must-stop-fooling-itself-it-world-leader-science-and>

¹⁴⁰ CHINA POWER: *Is China a developed country?*. [elektronické zdroje]. (11.8.2017). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://chinapower.csis.org/is-china-a-developed-country/>

¹⁴¹ USTR: *Findings of the investigation into china's acts, policies, and practices related to technology transfer, intellectual property, and innovation under section 301 of the trade act of 1974*. [elektronické zdroje]. (3.2018). [cit. 2019-04-12]. Dostupné na internete: <https://ustr.gov/sites/default/files/enforcement/301Investigations/301%20Draft%20Exec%20Summary%203.22.ustrfinal.pdf>

Dedukciou si vysvetľujeme správanie ČĽR podmienené jej kultúrou a jazykom, kde je rétorika krajiny zväčša pozitívneho charakteru (win-win riešenia, vzájomná prosperita ľudstva,...) a negatívne aspekty sa zamlčujú. Zahraniční partneri však začínajú byť frustrovaní z rétoriky Číny a strácajú dôveru v Čínu vzhľadom na to, že jej činy sa nezhodujú so sľubmi. Obchodná vojna USA s Čínou možno slúži ako nástroj USA dotlačiť Čínu k zmene, ale zároveň núti krajinu si hľadať nových strategických partnerov. Začne napokon Čína meniť sľuby na reálne činy?

Čínska aktuálna potreba získania strategického partnera počas obchodnej vojny s USA kladne napomáha a pridáva EÚ potenciál na vyjednanie svojich podmienok na dosiahnutie spravodlivej hospodárskej súťaže s Čínou. EÚ už dlhšie prekáža nespravodlivý a nerecipročný prístup Číny voči zahraničným, obzvlášť európskym investorom, ktorí majú záujem pôsobiť na čínskom trhu.¹⁴²

Dokument Európskej komisie, *EÚ – Čína: strategická vízia*, vydaná 12.3.2019 uvádza, že „rastúca prítomnosť ČĽR vo svete, vrátane Európy, by mala byť sprevádzaná väčšou zodpovednosťou dodržiavať medzinárodný poriadok založený na pravidlách, ako aj väčšia reciprocita, nediskriminácia a otvorenosť domáceho systému. Verejne vyhlásené ambície Číny by sa mali pretaviť do politik alebo činností, ktoré zodpovedajú ambíciám.“¹⁴³ Výsledky mnohomesačných rokovaní oboch strán priniesol najnovší posun počas EÚ-Čína samitu (9.4.2019), kde súhlasil premiér Li, že Čína už nebude nútiť zahraničných investorov, aby zdieľali svoje citlivé know-how pri vstupe na čínsky trh. Strany budú spolupracovať na reforme WTO, zintenzívnia diskusie o pravidlách s priemyselnými dotáciami a určili si cieľ v roku 2020 uzavrieť spoločný investičný pakt.¹⁴⁴

Okrem potreby strategického partnera v obchodnej vojne proti USA, vidí Čína potrebu dobrých vzťahov s EÚ aj kvôli svojej iniciatíve budovania 1 biliónového USD euroázijského infraštruktúrneho projektu (Iniciatíva pásu a cesty).

¹⁴² EUROPEAN CHAMBER: European Business in China: Position paper 2018/2019. [elektronické zdroje]. (28.8.2018). [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: [https://static.europeanchamber.com.cn/upload/documents/documents/European_Business_in_China_Position_Paper_2018_2019\[658\].pdf](https://static.europeanchamber.com.cn/upload/documents/documents/European_Business_in_China_Position_Paper_2018_2019[658].pdf)

¹⁴³ Európska komisia: *Spoločné oznámenie európskemu parlamentu, európskej rade a rade: eú – čína: strategická vízia*. [elektronické zdroje]. (12.3.2019). [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-eu-china-a-strategic-outlook_sk.pdf?fbclid=IwAR1oAZM2YMGyLURX6QVmyY9upjHPRypljj57e-56pARFXxOLOH0zXBhjml

¹⁴⁴ BLENKINSOP, Philip – EMMOTT, Robin: *EU hails breakthrough with China on industry subsidies*. [elektronické zdroje]. (9.4.2019). [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-eu-china/eu-hails-breakthrough-with-china-on-industry-subsidies-idUSKCN1RL00B>

Dôkaz podporujúci tézu, že tentokrát sú sľuby Číny pravdepodobne vážne, je nový zákon o zahraničných investíciách prijatý na výročnom parlamentnom zasadnutí 2019, ktorý nahradí tri existujúce právne predpisy o čínsko-zahraničných majetkových podieloch v spoločných podnikoch, ktoré Čína zaviedla počas 40 rokov reformy a otvorenia na reguláciu investícií zahraničných subjektov. Keďže zmeny vo vývoji zahraničných podnikov v Číne odzrkadľujú zmeny v podnikateľskom prostredí, Čína je odhodlaná aktualizovať svoje predpisy na zabezpečenie udržateľnosti s meniacou sa dobou. Zákon o zahraničných investíciách, platný od 1.1.2020, odstráni mnohé prekážky pri zahraničných investíciách a posilní obraz otvoreného a spravodlivého trhu Číny. Tým sa zmierni medzinárodný tlak na Čínu a pripraví sa pôda, aby mohla krajina zohrávať aktívnejšiu úlohu v reforme WTO a podporovať mechanizmy voľného obchodu, ako sú komplexné a progresívne partnerstvo v Tichomorí (Comprehensive and Progressive Trans-Pacific Partnership).¹⁴⁵

Niet pochyb o tom, že americké a čínske priemyselné a digitálne spoločnosti budú v nadchádzajúcich desaťročiach dominovať svetovému hospodárstvu, čomu zodpovedajú súčasne obavy USA z technologických pokrokov, zariadení 5G sietí a celková kritika Huawei.¹⁴⁶ Európske nadnárodné spoločnosti nechcú chýbať na čínskom trhu, rovnako ako európsky trh je prístupný čínskym spoločnostiam, preto narastá záujem a potreba EÚ aktualizovať svoje politiky a rozšíriť svoju digitálnu stratégiu.¹⁴⁷ Andrus Ansip, viceprezident Európskej komisie, zdôrazňoval potrebu EÚ dokončiť hodnotenie potenciálnych bezpečnostných hrozieb, keďže niekoľko členských štátov plánuje čoskoro vydať licencie na siete 5G.¹⁴⁸

Pri skúmaní okolností ČĽR a jej vnútroštátnych zákonov možno konštatovať, že tento krát sa sľuby krajiny o spravodlivejšom a otvorenejšom obchode javia byť skutočné.

¹⁴⁵ CHINADAILY: *New law will lift opening-up to a new level*. [elektronické zdroje]. (26.3.2019). [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: <http://global.chinadaily.com.cn/a/201903/26/WS5c99626fa3104842260b2771.html>

¹⁴⁶ BBC ASIA'S TECH TITANS: Ren Zhengfei's Interview with BBC. [elektronické zdroje]. (01.3.2019). [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: <https://www.huawei.com/en/facts/voices-of-huawei/ren-zhengfei-interview-with-bbc>

¹⁴⁷ VERHOFSTADT, Guy: *Europe's missing champions*. [elektronické zdroje]. (01.3.2019). [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: https://www.project-syndicate.org/onpoint/europe-s-missing-champions-by-guy-verhofstadt-2019-03?a_la=english&a_d=5c79095f78b6c72ed8c49887&a_m=&a_a=click&a_s=&a_p=%2Fonpoint&a_li=europe-s-missing-champions-by-guy-verhofstadt-2019-03&a_pa=onpoint-commentaries&a_ps=&barrier=accesspaylog

¹⁴⁸ LAU, Stuart: *Top EU technology official still concerned about Beijing's access to data from Chinese firms*. [elektronické zdroje]. (11.4.2019). [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3005638/top-eu-technology-official-still-concerned-about-about>

Vzhľadom na moc vlády jednej politickej strany v krajine a záujmy krajiny dominovať v technologických inováciách predstavujúcich budúcnosť je lepšie očakávať aj neočakávané.

Obrázok 3: Ambície Číny v budúcnosti

Zdroj: Spracované zo zdroja MERICS, (https://www.merics.org/sites/default/files/2019-01/181122_MERICS_HamburgSummit_6-pager_A4_high.pdf)

Záver

ČĽR, počas 17 rokov členstva vo WTO, dosiahla nevídaný ekonomický rast, podarilo sa jej predbehnúť svetové ekonomiky, ako sú Spojené Kráľovstvo, Nemecko či Japonsko, a stala sa hnacím motorom svetového hospodárstva. ČĽR prehlasuje, že si dôkladne dodržiava svoje záväzky, ktoré jej vyplývajú z členstva WTO, otvorením svojich trhov a znížením prekážok pri vstupe na jej trh. ČĽR je ochotná spolupracovať so svojimi obchodnými partnermi, aby sa globalizácia stala otvorenejšou a viac inkluzívnou. Členské štáty majú však iný pohľad na čínske plnenie záväzkov WTO. Problém vidia v silnom postavení štátnych podnikov, nútený transfer technológií, obmedzený prístup zahraničným investíciám do určitých odvetví, štátne dotácie či nadmerná kapacita výroby. Vyhlásenia prezidenta XJ alebo štátne 5-ročné plány s cieľom posunúť ČĽR na líderskú pozíciu v určitých priemysloch napovedá, že plány budú zahŕňať asistenciu štátu. Štátna pomoc sa javí byť v rozpore s férovou konkurenciou na trhu, a teda s pravidlami WTO. Nesúlad tvrdení zo strany ČĽR a zvyšných členských štátov nám práve tvorí priestor na skúmanie problematiky v dobe, kedy informačné technológie predstavujú budúcnosť, budú ovplyvňovať a tvarovať svetové hospodárstvo.

V práci sme si preto najskôr objasnili ideológiu súčasného prezidenta XJ o socializme s čínskymi prvkami, ktorej podstata spočíva v presadzovaní pravidiel jednej strany s nejasnými ohraničeniami vzťahov medzi stranou a štátom. Teória XJ je založená na potrebe inovovať a vyvažovať hospodársky rozvoj, pretože nevyvážený a nedostatočný rozvoj ČĽR budú predstavovať hlavné obmedzenie k lepšiemu životu. Krajina sa snaží dosiahnuť väčšiu rovnováhu medzi Západom a „zvyškom sveta s čínskym úsilím.“ V prehláseniach samotnej vlády Číny čoraz hlasnejšie vyznieva potreba byť asertívnejšou pri reforme globálneho systému riadenia.

Jednou z foriem transformácie krajiny bolo predstavenie iniciatívy „*Made in China 2025*“. Pri analýze MIC 2025 sme zistili, že hlavným cieľom je posilniť schopnosti výrobného sektora, inovovať, plne integrovať IT do priemyselných procesov, budovať kvalitné značky a posilňovať prepojenia s medzinárodnými pokročilými priemyslami. Táto 10-ročná komplexná stratégia sa vo veľkej miere zameriava na inteligentnú výrobu v desiatich strategických sektoroch s cieľom zabezpečiť ČĽR postavenie globálnej mocnosti v odvetviach špičkových technológií ako sú robotika, letectvo, vozidlá nových energií (ako sú elektrické a bioplyn). Strategickým plánom chce Čína dosiahnuť posun v rámci

hodnotového reťazca a pretransformovať sa z lacného svetového výrobcu na rovnocenného konkurenta národov ako sú Južná Kórea, Japonsko a Nemecko. Naplnenie strategického plánu si explicitne vyžaduje zásahy štátu a vládne kontroly nad kľúčovými odvetviami pri nariadovaní politik, stimulovaní výskumu a vývoja a modernizácii výroby, čo nepochybne je v rozpore s pravidlami WTO.

Situácia si vyžiadala pozornosť a kritiku iných členských štátov, najmä USA a EÚ. USA sa po neúspešných rokovaniach na vysokej úrovni s predstaviteľmi Číny rozhodla zvolením taktiky uvalovania sankcií na čínske produkty neutralizovať výhody čínskych spoločností a potrestať nečestnú hospodársku súťaž, do ktorej sa Čína zapája a tým ohrozuje samotný rozvoj a konkuruje americkým výrobným odvetviam. Práca neskúma podrobne obchodnú vojnu USA a Číny, avšak vníma ju ako katalyzátor potenciálnych zmien správania Číny vo svetovom hospodárstve, ale aj samotných regulácií v jej domacom trhu, čím napomôže k skutočnému otvoreniu jej trhov a férovejšiemu obchodovaniu. EÚ v dobe obchodnej vojny USA s Čínou získala priestor na rokovanie s ČĽR a dosiahla, že sa ČĽR prisľúbila dodržiavať recipročný prístup v obchodných vzťahoch.

Mnohé správy obchodných komôr USA či EÚ poukazujú na čínske porušovanie jej záväzkov vyplývajúce z členstva vo WTO. Mnohé vládne politiky a zavedené normy neposkytujú zahraničným investorom rovnaký prístup ako domácim spoločnostiam, pravidlá sú navyše rozličné pre súkromných a štátnych hráčov v Číne. Štátne dotácie umožňujú štátnym podnikom vyrábať nadmerné kapacity, čím na svetových trhoch dochádza k oslabeniu konkurencieschopnosti zahraničných firiem. WTO síce upravuje pravidlá pri transfere technológií z rozvinutej krajiny (západné krajiny) do rozvojovej krajiny (ČĽR), avšak samotný status rozvojovej krajiny Číny je sporný vzhľadom na ich ekonomickú moc.

Prostredníctvom dedukčných a indukčných metód sme dospeli k záveru, že status rozvojovej krajiny Číny sa nedá jednoznačne určiť a treba pristupovať so špecifickým prístupom pri jednotlivých aspektoch ČĽR. Zatiaľ čo mnohé pobrežné mesta Číny by spĺňali ekonomické kritéria rozvinutej krajiny, viac vnútrozemské oblasti však ešte čelia veľkej chudobe. Samotné WTO neposkytuje konkrétny výklad pojmu rozvojovej krajiny a byť rozvinutou krajinou si vyžaduje viac než len splnenie ekonomického kritéria.

Bližšie sledovanie a skúmanie rétorík čínskych predstaviteľov obsahuje veľa sľubov Číny, avšak v mnohých prípadoch boli sľuby veľmi všeobecné alebo nezrealizované. Zmena nastala za posledné mesiace, v dobe, kedy ČĽR čelí nátlaku z obchodnej vojny a straty

dôvery globálnych partnerov. Najnovšie sa zdá, že EÚ sa podarilo zaviazat' Čínu k férovejšiemu obchodovaniu, zrušeniu núteného transferu technológií a recipročnému prístupu na jej trh.

Po dôkladnej analýze problematiky môžeme konštatovať, že stanovené hypotézy:

1. Vláda prezidenta Si Ťin-pchinga brzdí proces reformácie krajiny na trhovú ekonomiku svetového štandardu
2. Obchodná vojna USA a ČLR je katalyzátorom zmien v politikách ČLR

sa ukázali byť potvrdené. Priority vlády prezidenta Si Ťin-pchinga zahŕňajúce štátne zásahy na dosiahnutie svojich cieľov, prítomnosť KSČ vo všetkých spoločnostiach, neslabnúce postavenie štátnych podnikov a právne úpravy obmedzujúcu spravodlivú hospodársku súťaž, brzdia proces reformácie krajiny na trhovú ekonomiku svetového štandardu. V časoch obchodnej vojny s USA sa Čína obracia na iných aktérov svetového hospodárstva, vrátane EÚ, a čiastočne upravuje svoju politiku, prijíma ústupky a nové politiky sprístupňujúce viac čínsky trh.

Globálne spoločenstvo vstupuje do novej éry, éry 4. industriálnej vlny, preto sa dá očakávať, že krajina, ktorá bude disponovať najnovšími inováciami a novým know-how, bude dominovať aj svetu a svetovému hospodárstvu. ČLR stále potrebuje čas na komplexnú reformu ďalšieho rozvoja hospodárstva. Je potreba rozvíjať a zamerať sa na postoj Číny k svetu. ČLR by mala prispieť pri budovaní spoločenstva so spoločnou budúcnosťou pre ľudstvo, ako často sľubuje, a nie iba čisto využívať systém v prospech svojho štátu.

Prínos našej diplomovej práce síce nie je priamo definovateľný či aplikovateľný, no nepochybne, môže táto práca predstavovať východiskový materiál pri študovaní danej problematiky. Aj keď práca nepokýva kompletne celú problematiku, myslíme si, že obsah je dostatočne rozsiahly na všeobecné uvedenie do problematiky.

Použitá literatúra

1. ALUN, John: *Chinese conglomerates to continue targeting overseas financial institutions*. [elektronické zdroje]. South China Morning Post. (18.01.2017). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: <http://www.scmp.com/business/banking-finance/article/2063143/chinese-conglomerates-continue-targeting-overseas-financial>
2. ANNAN, Kofi: *United Nations Conference on Trade and Development: Address by Mr. Kofi Annan, secretary-general of the United Nations*. [elektronické zdroje]. (12.2.2000). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: https://unctad.org/en/Docs/ux_tdl365.en.pdf
3. ATKINSON, Robert D.: *ICT Innovation policy in China: a Review*. [elektronické zdroje]. ITIF. (2014). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <http://www2.itif.org/2014-china-ict.pdf>
4. ATKINSON, Robert D.-FOOTE, Caleb: *Is China catching up to the United States in Innovation?* [elektronické zdroje]. ITIF. (8.4.2019). [cit. 2019-04-25]. Dostupné na: <https://www.itif.org/publications/2019/04/08/china-catching-united-states-innovation>
5. BACCHUS, James - LESTER, Simon - ZHU, Huan: *Disciplining China's Trade Practices at the WTO: How WTO complaints can help make China more market-oriented*. [elektronické zdroje]. CATO Institute. Policy analysis no.856. (15.11.2018). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://www.cato.org/publications/policy-analysis/disciplining-chinas-trade-practices-wto-how-wto-complaints-can-help#full>
6. BBC ASIA'S TECH TITANS: Ren Zhengfei's Interview with BBC. [elektronické zdroje]. (01.3.2019). [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: <https://www.huawei.com/en/facts/voices-of-huawei/ren-zhengfei-interview-with-bbc>
7. BBC INSIDE CHINA'S RULING PARTY: Deng Xiaoping. [elektronické zdroje]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/asia_pac/02/china_party_congress/china_ruling_party/key_people_events/html/deng_xiaoping.stm
8. BELTON, Keith B.: *The global manufacturer. The trade wars's troubling twist*. [elektronické zdroje]. (17.04.2018). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: <https://www.industryweek.com/economy/trade-wars-troubling-twist>
9. BLANCHARD, Ben: *China passes controversial counter-terrorism law*. [elektronické zdroje]. (28.12.2015). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://ustr.gov/sites/default/files/2018-USTR-Report-to-Congress-on-China%27s-WTO-Compliance.pdf>
10. BLENKINSOP, Philip – EMMOTT, Robin: *EU hails breakthrough with China on industry subsidies*. [elektronické zdroje]. (9.4.2019). [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-eu-china/eu-hails-breakthrough-with-china-on-industry-subsidies-idUSKCN1RL00B>
11. CHRISTIANSEN, Thomas - KIRCHNER, Emil - WISSENBACH, Uwe: *The European Union and China*. ISBN: 9781137308306. Red Globe Press. 219s. (21.12.2018). [cit. 2019-04-25].
12. DAS, Dilip K.: *China's accession to the World Trade Organization: issues and implications (EA01-1)*. [elektronické zdroje]. (2001). Asian Pacific Press. ISBN: 0731536711.s.3. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://core.ac.uk/download/pdf/156615500.pdf>
13. DENG Xiaoping: *Building a socialism with a specifically chinese character*. vyňaté z rozhovoru s japonskou delegáciou na 2. zasadnutí Rady sino-japonských mimovládnych osôb. 1984. [elektronické zdroje]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <http://en.people.cn/dengxp/vol3/text/c1220.html>
14. DIE BUNDESREGIERUNG: *Government consultations with china: Rule of law strengthens trust*. [elektronické zdroje]. (14.6.2016). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://archiv.bundesregierung.de/archiv-de/meta/startseite/rule-of-law-strengthens-trust-436356>
15. ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA: *Chinese Civil War (1945–1949)*. [elektronické zdroje]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/event/Chinese-Civil-War#ref338891>
16. ESCOBAR, Pepe: *EU dilemma: How to deal with China*. [elektronické zdroje]. Asian Times. (17.03.2019). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: <https://www.asiatimes.com/2019/03/article/eu-dilemma-how-to-deal-with-china/>
17. EU PRESS AND INFORMATION TEAM: *Joint Statement of the Trilateral Meeting of the Trade Ministers of the European Union, Japan and the United States*. [elektronické zdroje]. (9.1.2019). [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <https://eeas.europa.eu/delegations/united-states->

- america/56329/joint-statement-trilateral-meeting-trade-ministers-european-union-japan-and-united-states_en
18. EUROPEAN COMMISSION: *EU launches WTO case against China's unfair technology transfers*. [elektronické zdroje]. (1.6.2018). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1852>
 19. EUROPEAN CHAMBER: *European Business in China: Position paper 2018/2019*. [elektronické zdroje]. (28.8.2018). [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: [https://static.europeanchamber.com.cn/upload/documents/documents/European_Business_in_China_Position_Paper_2018_2019\[658\].pdf](https://static.europeanchamber.com.cn/upload/documents/documents/European_Business_in_China_Position_Paper_2018_2019[658].pdf)
 20. EUROPEAN CHAMBER: *18 months since Davos: How China's vision became a reform imperative*. [elektronické zdroje]. (2018). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: <https://ebowwn.com/uploads/7edb5-18-months-since-davos.pdf>
 21. EURÓPSKA KOMISIA: *Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Európskej rade a Rade EÚ – Čína: strategická vízia*. [elektronické zdroje]. (12.03.2019). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-eu-china-a-strategic-outlook_sk.pdf?fbclid=IwAR1oAZM2YMGyLURX6QVmyY9upjHPRyplj57e-56pARFXxOL0H0zXBhjmI
 22. EXPERT COMMISSION FOR THE CONSTRUCTION OF A MANUFACTURING SUPERPOWER. *《中国制造 2025》重点领域技术路线图*. [elektronické zdroje]. (10.2015). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: <http://www.cae.cn/cae/html/files/2015-10/29/20151029105822561730637.pdf>
 23. FERER, Rachel F.- JONES, Vivian C.: *Section 232 of the Trade expansion act of 1962*. [elektronické zdroje]. Congressional research service. (23.2.2018). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://fas.org/sgp/crs/misc/IF10667.pdf>
 24. GAN, Nectar: *Xi Jinping Thought – the Communist Party's tighter grip on China in 16 characters*. [elektronické zdroje]. (25.10.2017). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/news/china/policies-politics/article/2116836/xi-jinping-thought-communist-partys-tighter-grip-china>
 25. GERMAN TRADE AND INVESTMENT: *The Automotive Industry in Germany*. [elektronické zdroje]. (2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: https://www.gtai.de/GTAI/Content/EN/Invest/_SharedDocs/Downloads/GTAI/Industry-overviews/industry-overview-automotive-industry-en.pdf
 26. H.E. AMBASSADOR ZHANG, MING: *Cooperation and Dialogue Is the Mainstay of China-EU Relations*. [elektronické zdroje]. (22.3.2019). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjb_663304/zwjg_665342/zwbd_665378/t1647468.shtml
 27. HISTORY.COM: *Silk Road*. [elektronické zdroje]. (21.8.2018). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.history.com/topics/ancient-middle-east/silk-road>
 28. HUANG, Xianhai-YANG, Gaoju-LU, Jing: *Study of China's International Specialization Status in Advanced Technology Industry: A Case Study of Zhejiang Pinghu Opto-mechatronics Industry Cluster*. [elektronické zdroje]. Journal of International Commerce and Economics. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: https://www.usitc.gov/publications/332/journals/03_huangyanglu_studyofadvancedtechnology.pdf
 29. CHINA POWER: *Is China a developed country?*. [elektronické zdroje]. (11.8.2017). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://chinapower.csis.org/is-china-a-developed-country/>
 30. CHINA'S STATE COUNCIL INFORMATION OFFICE: *China and the World Trade Organization*. 2018. ISBN:978-7-119-11536-8. [elektronické zdroje]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: http://english.gov.cn/archive/white_paper/2018/06/28/content_281476201898696.htm
 31. CHINADAILY: *New law will lift opening-up to a new level*. [elektronické zdroje]. (26.3.2019). [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: <http://global.chinadaily.com.cn/a/201903/26/WS5c99626fa3104842260b2771.html>
 32. CHUN, Yu: *EU-China Solar Panels Trade Dispute "Settlement and challenges to the EU"*. [elektronické zdroje]. (6.2015). European institute for Asian Studies. [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <http://www.eias.org/wp-content/uploads/2016/02/EU-Asia-at-a-glance-EU-China-Solar-Panels-Dispute-Yu-Chen.pdf>

33. INSTITUTE FOR SECURITY & DEVELOPMENT POLICY: *Made in China 2025*. [elektronické zdroje]. (6.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: <http://isd.eu/content/uploads/2018/06/Made-in-China-Backgrounder.pdf>
34. JING, Meng: *Beijing vows to upgrade country's manufacturing in 'two sessions' conference – but makes no mention of 'Made in China 2025' for first time in three years*. [elektronické zdroje]. (5.3.2019). [cit. 2019-04-08]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/2188629/china-raises-2019-budget-deficit-target-promises-tax-cuts-and>
35. KANIA, Elsa B.: *Made in china 2025, explained*. [elektronické zdroje]. (22.03.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: <https://thediplomat.com/2019/02/made-in-china-2025-explained/>
36. KENNEDY, Scott: *Made in China 2025*. [elektronické zdroje]. (01.6.2015). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: <https://www.csis.org/analysis/made-china-2025>
37. KLIMAN, Daniel-KREJSA, Harry: *Is China leaping past us?* . [elektronické zdroje]. (9.11.2017). Politico. [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://www.politico.com/agenda/story/2017/09/11/china-leaping-past-us-000509>
38. KPMG: *Cyber security and the impact on banks in China*. [elektronické zdroje]. (3.2015). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2015/03/Cyber-Security-and-the-Impact-on-Banks-in-China-201503.pdf>
39. LAU, Stuart: *Top EU technology official still concerned about Beijing's access to data from Chinese firms*. [elektronické zdroje]. (11.4.2019). [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3005638/top-eu-technology-official-still-concerned-about-about>
40. LEE, Amanda: *China refuses to give up 'developing country' status at WTO despite US demands*. [elektronické zdroje]. (6.4.2019). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3004873/china-refuses-give-developing-country-status-wto-despite-us>
41. LEE, Amanda: *China raises 2019 budget deficit target on promises of tax cuts and infrastructure spending to stem slowdown*. [elektronické zdroje]. (5.3.2019). [cit. 2019-04-08]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/2188629/china-raises-2019-budget-deficit-target-promises-tax-cuts-and>
42. LELYVELD, Michael: *China pressured on intellectual property theft*. [elektronické zdroje]. The New York Times. (15.1.2019). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: https://www.rfa.org/english/commentaries/energy_watch/china-pressured-on-intellectual-property-theft-01152019105300.html
43. LENG, Sidney: *China must stop fooling itself if it is a world leader in science and technology, magazine editor says*. [elektronické zdroje]. (26.6.2018). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/news/china/society/article/2152617/china-must-stop-fooling-itself-it-world-leader-science-and>
44. LIAO, Rebecca: *Digital diplomacy: In China, the Tech Industry Does What Washington Can't*. [elektronické zdroje]. (12.10.2015). [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2015-10-12/digital-diplomacy>
45. MADDISON, Angus: *Contours of the World Economy I- 2030AD*. 2007. 379 s. Oxford University Press. ISBN: 978-0199227204
46. McBRIDE, James-CHATZKY, Andrew: *Is 'Made in China 2025' a Threat to Global Trade?*. [elektronické zdroje]. (7.3.2019). [cit. 2019-03-7]. Dostupné na internete: http://english.gov.cn/premier/news/2015/03/26/content_281475077781817.htm
47. McEVERS, Kelly: *What Came Out Of President Trump's Trip To China*. [elektronické zdroje]. (9.11.2017). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: <https://www.npr.org/2017/11/09/563133692/what-came-out-of-president-trumps-trip-to-china?t=1555592065277>
48. MINISTRY OF COMMERCE P.R.C.: *Catalogue of Industries for Guiding Foreign Investment (Revision 2017)*. [elektronické zdroje]. (28.06.2017). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: http://www.fdi.gov.cn/1800000121_39_4851_0_7.html
49. MORRISON, Wayne M: *The Made in China 2025 Initiative: Economic Implications for the United States*. [elektronické zdroje]. (29.8.2018). Congressional research service. [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://fas.org/sgp/crs/row/IF10964.pdf>
50. MZV ČÍNY: *The Central Conference on Work Relating to Foreign Affairs was Held in Beijing* . [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1215680.shtml

51. NAVARRO, Peter: *Why economic security is National Security*. [elektronické zdroje]. (09.12.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: https://www.realclearpolitics.com/articles/2018/12/09/why_economic_security_is_national_security_138875.html
52. NPC of P.R.C.: *Functions and Powers of the NPC*. [elektronické zdroje]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Organization/2019-03/27/content_1373013.htm
53. NPC: *Full text: Report on China's national economic, social development plan*. [elektronické zdroje]. (5.3.2019). [cit. 2019-04-08]. Dostupné na: http://www.npc.gov.cn/englishnpc/Special_13_2/2019-03/18/content_2084118.htm
54. OFFICE of the UNITED STATES TRADE REPRESENTATIVE EXECUTIVE OFFICE OF THE PRESIDENT: *Findings of the investigation into china's acts, policies, and practices related to technology transfer, intellectual property, and innovation under section 301 of the trade act of 1974*. [elektronické zdroje]. (22.03.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: <https://ustr.gov/sites/default/files/Section%20301%20FINAL.PDF>
55. PARASOL, Max: The impact of China's 2016 Cyber Security Law on foreign technology firms, and on China's big data and Smart City dreams. [elektronické zdroje]. Computer law & security review. Vol.34. 1.(2.2018).67-98s. [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0267364917300791?via%3Dihub>
56. PERMANENT MISSION OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA TO THE UNITED NATIONS OFFICE AT GENEVA AND OTHER INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN SWITZERL: *China becoms WTO member*.2001.[elektronické zdroje]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na internete: <http://www.china-un.ch/eng/qtzz/wto/t85612.htm>
57. PETROFF, Alanna: *The global steel industry bz the numbers*. [elektronické zdroje]. (2.2019). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://money.cnn.com/2018/03/02/news/economy/steel-industry-statistics-us-china-canada/index.html>
58. PwC: *The long view: How will the global economic order change by 2050?* .[elektronické zdroje]. (2.2017). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/world-2050/assets/pwc-the-world-in-2050-full-report-feb-2017.pdf>
59. SCHOTT'S VOCAB: Guo Jin Min Tui. [elektronické zdroje]. The New York Times. (26.3.2009). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://schott.blogs.nytimes.com/2009/03/26/guo-jin-min-tui/>
60. STATE COUNCIL OF P.R.C.: 国务院关于印发“十三五”国家战略性新兴产业发展规划的通知. [elektronické zdroje]. (2016). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: http://www.gov.cn/zhengce/content/2015-05/19/content_9784.htm
61. STATE COUNCIL of P.R.C.: 国务院关于扩大对外开放积极利用外资若干措施的通知. [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: http://www.gov.cn/zhengce/content/2017-01/17/content_5160624.htm
62. STATE COUNCIL OF P.R.C.: 国务院办公厅关于印发《知识产权对外转让有关工作办法（试行）》的通知. [elektronické zdroje]. (18.3.2018). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: http://www.gov.cn/zhengce/content/2018-03/29/content_5278276.htm
63. STRATFOR: *State-Owned Enterprises Are a Hard Habit China Doesn't Want to Break*. [elektronické zdroje]. (7.11.2018). [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: <https://worldview.stratfor.com/article/state-owned-enterprises-are-hard-habit-china-doesnt-want-break>
64. TAN, Florence-GU, Hallie-PATTON, Dominique: *China signals to state giants - 'Buy American' oil and grains*. [elektronické zdroje]. Reuters. (23.05.2018). [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <https://uk.reuters.com/article/uk-usa-trade-china/china-signals-to-state-giants-buy-american-oil-and-grains-idUKKCN1IO2S9>
65. TAN, Huileng: *China's economy grew 6.6% in 2018, the lowest pace in 28 years*. [elektronické zdroje]. (21.1.2019). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.cnbc.com/2019/01/21/china-2018-gdp-china-reports-economic-growth-for-fourth-quarter-year.html>
66. TANG, Frank: *China lowers 2019 GDP growth target to 6-6.5 per cent range*. (5.3.2019). [cit. 2019-04-08]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/2188625/china-lowers-2019-gdp-growth-target-6-65-cent-range>
67. THE ECONOMIST: *China's state enterprises are not retreating but advancing*. [elektronické zdroje]. (20.07.2017). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.economist.com/leaders/2017/07/20/chinas-state-enterprises-are-not-retreating-but-advancing>

68. THE ECONOMIST: *The story of china's economy as told through the world's biggest building*. [elektronické zdroje]. The New York Times. (23.2.2019). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.economist.com/essay/2019/02/23/the-story-of-chinas-economy-as-told-through-the-worlds-biggest-building>
69. THE STATE COUNCIL P.R.C.: *Full Text: Report on the Work of the Government* (2015). [elektronické zdroje]. (16.3.2015). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: http://english.gov.cn/archive/publications/2015/03/05/content_281475066179954.htm
70. The US-China Business council: *China's Strategic Emerging Industries Relevant Government Players*. [elektronické zdroje]. (8.2012). 1s. [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: https://www.uschina.org/sites/default/files/seis_by_sector_0.pdf
71. THECHINADASHBOARD: *State-owned enterprise policy reform*. [elektronické zdroje]. (2019). [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <https://chinadashboard.asiasociety.org/winter-2019/page/state-owned-enterprise>
72. TIEZZI, Shannon. *China's Master Plan to Become a 'World Manufacturing Power'*. [elektronické zdroje]. (2015). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: <https://thediplomat.com/2015/05/chinas-master-plan-to-become-a-world-manufacturing-power/>
73. TSANG, Steve: *The west needs to better understand Xi Jinping thoughts as China becomes more formidable*. [elektronické zdroje]. (7.2.2019). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: <https://www.scmp.com/comment/insight-opinion/united-states/article/2185174/west-needs-better-understand-xi-jinping>
74. TSE, Edward: *China's three-layered duality continues to evolve*. [elektronické zdroje]. (12.10.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: <http://www.edwardtseblog.com/2018/12/04/china-daily-chinas-three-layered-duality-continues-to-evolve/>
75. TSUJI, Takashi – HOSOKAWA, Rintaro – HOYAMA, Taisei: *US takes aim at China's status as a developing country*. [elektronické zdroje]. (02.3.2019). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://asia.nikkei.com/Economy/Trade-war/US-takes-aim-at-China-s-status-as-a-developing-nation>
76. U.S. CENSUS BUREAU: *Trade in Goods with China*. [elektronické zdroje]. [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.census.gov/foreign-trade/balance/c5700.html#2001>
77. USTR: *2018 Report to Congress on China's WTO Compliance*. [elektronické zdroje]. (2.2019). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://ustr.gov/sites/default/files/2018-USTR-Report-to-Congress-on-China%27s-WTO-Compliance.pdf>
78. USTR: *Findings of the investigation into china's acts, policies, and practices related to technology transfer, intellectual property, and innovation under section 301 of the trade act of 1974*. [elektronické zdroje]. (3.2018). [cit. 2019-04-12]. Dostupné na internete: <https://ustr.gov/sites/default/files/enforcement/301Investigations/301%20Draft%20Exec%20Summary%203.22.ustrfinal.pdf>
79. USTR: *Update concerning china's acts, policies and practices related to technology Transfer, intellectual property, and innovation*. [elektronické zdroje]. (20.11.2018). [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: <https://ustr.gov/sites/default/files/enforcement/301Investigations/301%20Report%20Update.pdf>
80. VERHOFSTADT, Guy: *Europe's missing champions*. [elektronické zdroje]. (01.3.2019). [cit. 2019-04-12]. Dostupné na: https://www.project-syndicate.org/onpoint/europe-s-missing-champions-by-guy-verhofstadt-2019-03?a_la=english&a_d=5c79095f78b6c72ed8c49887&a_m=&a_a=click&a_s=&a_p=%2Fonpoint&a_i=europe-s-missing-champions-by-guy-verhofstadt-2019-03&a_pa=onpoint-commentaries&a_ps=&barrier=accesspaylog
81. WANG, Lei: *Xi vows to press ahead with reform to reach 'ultimate triumph'*. [elektronické zdroje]. CGTN. (31.12.2017). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: https://news.cgtn.com/news/7863444d35637a6333566d54/share_p.html
82. WANG, Xiangwei: *China must take urgent action to push its private sector past a crisis of confidence*. [elektronické zdroje]. (15.9.2018). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/week-asia/opinion/article/2164204/china-must-take-urgent-action-push-its-private-sector-past-crisis>
83. WONG, Alan: *Is China a developed country? A long (and better) answer*. [elektronické zdroje]. (20.8.2018). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://www.scmp.com/news/china/society/article/2152617/china-must-stop-fooling-itself-it-world-leader-science-and>

84. WORLD BANK: *GDP per capita (current US\$)*. [elektronické zdroje]. (2019). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=CN>
85. WORLD BANK: *World bank country and landing groups*. [elektronické zdroje]. (20.8.2018). [cit. 2019-03-16]. Dostupné na: <https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519-world-bank-country-and-lending-groups>
86. WTO NEWS: *WTO successfully concludes negotiations on China's entry* (No.243.[elektronické zdroje].(2001). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/news_e/pres01_e/pr243_e.htm
87. WTO: *Trade policy review-China*. [elektronické zdroje]. (06.06.2018). [cit. 2019-02-25]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s375_e.pdf
88. WTO: *Working Group on Trade and Transfer of Technology*. [elektronické zdroje]. [cit. 2019-02-28]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/tratop_e/devel_e/dev_wkgrp_trade_transfer_technology_e.htm
89. WUEBBEKE, Jost-MEISSNER, Mirjam-ZENGLEIN, Max-IVES, Jaqueline-CONRAD, Bjoern: *Made in China 2025: The making of high-tech superpower and consequences for industrial countries*. [elektronické zdroje]. (12.2016).2. [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: https://www.merics.org/sites/default/files/2018-07/MPOC_No.2_MadeinChina2025_web.pdf
90. WUTTKE, Jorg: *The dark side of China's economic rise*. [elektronické zdroje]. Global policy. Vol.8.62-70 s. (29.6.2017). [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/1758-5899.12439>
91. XINHUA: *Full Text: Xi Jinping's keynote speech at the World Economic Forum*. [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: http://www.china.org.cn/node_7247529/content_40569136.htm
92. XINHUA: *Xi urges breaking new ground in major country diplomacy with Chinese characteristics*. [elektronické zdroje]. (24.6.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: http://www.xinhuanet.com/english/2018-06/24/c_137276269.htm
93. XU, Dongbei - WANG, Jianmin. *Strategic Emerging Industries in China: Literature Review and Research Prospect*. [elektronické zdroje] American Journal of Industrial and Business Management, 5, (2015). 486-506. [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: <http://dx.doi.org/10.4236/ajibm.2015.57049>
94. ZENGLEIN, Max J- HOLZMANN, Anna: *Evolving made in china 2025*. [elektronické zdroje]. (11.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: <https://asiasociety.org/sites/default/files/2019-01/MERICS%20Evolving%20Made%20in%20China%202025%20Preview.pdf>
95. ZHANG, Denghua: *The concept of 'Community of common destiny' in China's diplomacy: meaning, motives and implications*. [elektronické zdroje]. Vol.5. 2. Asia & the Pacific Policy Studies. (16.4.2018). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/app5.231>
96. ZHAO, Yanan: *China unveils ambitious plans to upgrade manufacturing power*. [elektronické zdroje]. (26.3.2015). [cit. 2019-02-27]. Dostupné na internete: http://english.gov.cn/premier/news/2015/03/26/content_281475077781817.htm